

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ
TEKNOSTRES DÜZEYLERİ İLE UZAKTAN EĞİTİME
KARŞI TUTUMLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

İsmet ÖZDEMİR

Danışman: Doç. Dr. Birol BULUT

Elazığ, 2024

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Yüksek Lisans Tezi

Tez Başlığı: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tez Yazarı: İsmet ÖZDEMİR

İlk Teslim Tarihi: Tezin Enstitüye ilk teslim edildiği tarih

Savunma Tarihi: Enstitü yönetim kurulunun kararlaştırdığı savunma tarihi

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına göre hazırlanan bu tez, Eğitim Bilimleri Enstitüsünün Yönetim Kurulunun .../.../20.... tarih ve ... sayılı kararı ile oluşturulan jüri üyeleri tarafından değerlendirilmiş ve akademik dinleyicilere açık olarak yapılan tez savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

İmza

Danışman: Doç. Dr. Birol BULUT

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Zafer ÇAKMAK

Üye: Doç. Dr. Cengiz TAŞKIRAN

O N A Y

Bu tez, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../20.... tarih ve ... sayılı kararıyla tescillenmiştir.

Prof. Dr. Ahmet TEKİN
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki” başlıklı yüksek lisans tezimin içindeki bütün bilgilerin doğru olduğunu, bilgilerin üretilmesi ve sunulmasında bilimsel etik kurallarına uygun davrandığımı, kullandığım bütün kaynakları atıf yaparak belirttiğimi, maddi ve manevi desteği olan tüm kurum/kuruluş ve kişileri belirttiğimi, burada sunduğum veri ve bilgileri unvan almak amacıyla daha önce hiçbir şekilde kullanmadığımı, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

.../.../...20

İsmet ÖZDEMİR

İmza

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın planlanması ve gerçekleşmesi sürecinde ve tüm yüksek lisans sürecim boyunca bana yol gösteren, sürecin her aşamasında desteğini ve motivasyonunu hiçbir zaman esirgemeyen, akademik yolculukta öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyacağım değerli danışman hocam Doç. Dr. Birol BULUT'a teşekkür ederim.

Bu uzun ve zorlu yolculukta eleştirileri ve yönlendirmeleriyle tezime katkı sağlayan arkadaşım Dr. Fatma YILDIRIM'a teşekkür ederim.

Yüksek lisans sürecim boyunca maddi ve manevi olarak bana her türlü desteği veren eşim Mehmet Fatih ÖZDEMİR'e ve vaktinden çalmak zorunda olduğum kızım Zümra Duru'ya teşekkür ediyorum. Tüm hayatım boyunca bana inanan ve her türlü desteklerini esirgemeyen anneme, babama ve kardeşlerime çok teşekkür ederim.

Son olarak bu çalışmanın ortaya çıkmasında araştırmaya katılmayı kabul eden ilgili üniversitelerdeki tüm sosyal bilgiler öğretmen aday arkadaşlarıma da teşekkür ediyorum.

İsmet ÖZDEMİR

ÖZ

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki

İsmet ÖZDEMİR

Yüksek lisans Tezi

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

2024, Sayfa: XI+76

Bu çalışma sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla yürütülen bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu çalışma Türkiye’deki devlet üniversitelerinin sosyal bilgiler eğitimi anabilim dallarının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 430’u kadın, 167’si erkek olmak üzere toplam 597 sosyal bilgiler öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verileri araştırmanın amacına uygun olarak “Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği” ve “Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for Social Sciens) 29.0 paket programı kullanılmıştır. Veriler analiz edilirken iki bağımsız grup karşılaştırması için Bağımsız örneklem T testi, ikiden fazla grup olması durumunda Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), ikiden fazla grubu bulunan verilerin analizinde farklılık tespit edildiği durumlarda farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek amacıyla Posthoc analizleri yapılmıştır. İki sayısal değişken arasındaki ilişkiye bakabilmek amacıyla ise pearson korelasyon testi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitim tutumları arasında orta düzeyde negatif yönde bir ilişki saptanmıştır. Cinsiyet değişkeni ile öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Cinsiyet değişkeni ile öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile Öğrenme-öğrenme süreci odaklı, mesleğe yönelik ve sosyal odaklı alt faktörü arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır.

Sınıf düzeyi ve günlük internet kullanım süresi değişkenleri ile uzaktan eğitim tutumları ve öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bulgular literatür çerçevesinde tartışılarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Öğretmen Adayı, Uzaktan Eğitim, Teknostres, Teknoloji

ABSTRACT

The Relationship Between Technostress Levels of Social Studies Teacher Candidates and Their Attitudes Towards Distance Education.

İsmet ÖZDEMİR

Master Thesis

FIRAT UNIVERSITY)

Institute of Educational Science

Department of Turkish and Social Sciences Education

Division of Social Sciences Education

2024, P: XI+76

This study aims to determine the relationship between social studies teacher candidates' technostress levels and their attitudes towards distance education. In this study conducted with social studies teacher candidates, the relational survey model, one of the quantitative research methods, was used. His study was conducted with the participation of first, second, third and fourth year teachers studying in the social studies education departments of state universities in Turkey. These teachers consisted of a total of 597 social studies teacher candidates, 430 of whom were female and 167 of whom were male.

The data of the study were collected using the "Distance Education Attitude Scale" and "Teachers' Technostress Level Determination Scale" in accordance with the purpose of the research. SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 29.0 package program was used in the analysis of the data obtained. While analyzing the data, Independent Sample T test was performed for comparison of two independent groups. In case of more than two groups, One-Way Analysis of Variance (ANOVA) was used. In cases where differences were detected in the analysis of data with more than two groups, Posthoc analyzes were performed to determine which groups the difference was between. "Pearson Correlation Test" was used to examine the relationship between two numerical variables.

As a result of the research, a moderate negative relationship was found between the scale for determining teachers' technostress levels and the scores obtained from the distance education attitude scale. A significant difference was found between the gender variable and the scale to determine teachers' technostress levels. A statistically significant difference was found between the gender variable and the Learning-learning process focused, professionally focused and socially focused sub-factors of the scale to determine teachers' technostress levels.

No statistically significant difference was found between the variables of class level, university and daily internet usage time, distance education attitude scale and the scale to determine teachers' technostress levels. However, a statistically significant difference was detected between the university variable and the sub-factors of the scale for determining teachers' technostress levels, which are learning-learning process focused, professionally focused and socially focused. The findings were discussed within the framework of the literature and some suggestions were made.

Key Words: Social Studies, Teacher Candidate. Distance Education, Technostress, Technology.

İÇİNDEKİLER

O N A Y	i
BEYANNAME	ii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR VE SEMBOLLER LİSTESİ	x
EKLER LİSTESİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
I. GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Problemi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sayıtları (Varsayımları)	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.6. Araştırmanın Tanımları.....	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
II. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ALAN YAZIN	6
2.1. Kavramsal Olarak Teknostres.....	6
2.1.1. Teknostresin Tanımı	7
2.1.2. Teknostresin Alt Boyutları.....	8
2.1.3. Teknostresin Kaynakları	10
2.1.4. Eğitimcilerin Yaşadığı Teknostresin Sebepleri	11
2.1.5. Teknostresi Önlemenin Yolları.....	12
2.1.6. Teknostres ile İlgili Yapılan Yurt İçi ve Yurt Dışı Çalışmalar	13
2.2. 21. y.y.’ın Yükselen Trendi “Uzaktan Eğitim”	17
2.2.1. Uzaktan Eğitim Nedir?	18
2.2.2. Uzaktan Eğitimin Özellikleri	19
2.2.3. Uzaktan Eğitimin Avantajları ve Dezavantajları	20
2.2.4. Acil Uzaktan Eğitim	22
2.2.5. Uzaktan Eğitimin Dünyadaki Tarihsel Gelişimi.....	22
2.2.6. Uzaktan Eğitimin Türkiye’ deki Tarihsel Gelişimi	25
2.2.7. Uzaktan Eğitimle İlgili Yurt İçi ve Yurt Dışı Çalışmalar	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	29
III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	29
3.1. Araştırmanın Yöntemi/ Deseni	29
3.2. Evren ve Örneklem/ Çalışma Grubu / Katılımcılar	29
3.3. Veri Toplama Araçları	30
3.4. Veri Toplama Süreci	31
3.5. Verilerin Analizi	31
3.5. Araştırmanın Etik İzinleri	32
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	33
IV. BULGULAR	33
4.1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları ve Teknostres Düzeylerine İlişkin Bulgular	33
4.2. Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Cinsiyet Arasındaki Farklılığın Analizi .	35
4.3. Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Sınıf Düzeyi Arasındaki Farklılığın Analizi.....	36
4.5. Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Günlük İnternet Kullanım Süresi Arasındaki Farklılığın Analizi.....	38
4.6. Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Yaş Değişkeni Arasındaki Farklılığın Analizi.....	40
4.7. Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Tutumları Arasındaki İlişkinin Analizi.....	41
4.8. Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğinin Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeylerini Belirleme Üzerindeki Etkisini Yordamasına İlişkin Bulgular	42
BEŞİNCİ BÖLÜM	43
V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	43
5.1.Tartışma ve Sonuç	43
5.2. Öneriler	51
KAYNAKÇA	52
EKLER	62
İZİN BELGELERİ	63
ÖZ GEÇMİŞ	76

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1	Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçeklere Ait Betimsel İstatistikler.....	33
Tablo 2	Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler	34
Tablo 3	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Karşı Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin t- Testi Sonuçları	35
Tablo 4	Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Sınıf Düzeyi Arasındaki Farklılığın Analizi.....	37
Tablo 5	Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Günlük İnternet Kullanım Süresi Arasındaki Farklılığın Analizi	39
Tablo 6	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği	40
Tablo 7	Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri Ölçeği ile Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları	41
Tablo 8	Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri Ölçeği ile Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkinin Yönünü ve Etkisini Belirlemek Üzere Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları	42

KISALTMALAR VE SEMBOLLER LİSTESİ

BİT	: Bilgi İletişim Teknolojileri
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
TDK	: Türk Dil Kurumu
ODTÜ	: Ortadoğu Teknik Üniversitesi
YAYKUR	: Yaygın Yükseköğretim Kurumu
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
ÖTDBÖ	: Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği
UEYTÖ	: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

EKLER LİSTESİ

EK 1. Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu	62
EK 2. Etik Kurul Onayı.....	63
EK 3. Araştırma İzin Belgeleri.....	64
EK 4. Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği	72
EK 5. Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği	73
EK 6. Tez Orijinallik Raporu	75

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde araştırma problemine, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine ve araştırmanın varsayımlarına yer verilerek araştırmanın sınırlılıkları açıklanmaya çalışılmıştır.

1.1.Araştırmanın Problemi

21.yy'la birlikte teknolojik değişim ve gelişimler, küreselleşme ve toplumların eğitim sistemlerinden beklentilerinin değişmesiyle beraber eğitim de bu faktörlerin etkilerine maruz kalmıştır. Özellikle bilgi iletişim teknolojilerinde (BİT) yaşanan değişiklikler eğitim alanına doğrudan etkide bulunmuştur. Eğitim-öğretim sürecinde bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımının artmasıyla beraber öğretmenler öğretim teknolojilerini daha verimli ve etkili kullanma imkanı sunarken eğitim hizmetlerine ulaşımı daha da kolaylaştırmıştır. Eğitim-öğretim sürecinde gittikçe kullanımı artan bilgi iletişim teknolojileri uzaktan eğitimin merkez noktası haline gelmiştir. Bilgi iletişim teknolojilerinin sunduğu sanal sınıf ortamları, bireyselleştirilmiş öğrenme imkanları, kayıt ve doküman sistemleri ve öğrenme materyallerinin çeşitliliği uzaktan eğitim sürecinde sıklıkla kullanılan önemli araçlardır. Tüm bu yönleriyle teknoloji günümüzde eğitimin önemli bir parçası haline gelmiştir. BİT'nin eğitimde kullanımının artmasıyla birlikte zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde uzaktan eğitimi daha ulaşılabilir hale getirerek etkin ve verimli kılmıştır.

Sürekli gelişip değişen teknolojilerle beraber iş dünyasında da bazı değişimler her türlü sektörde çalışan insanları olumsuz etkilemiştir. Bu durum güncel teknolojileri iş yaşamında aktif bir şekilde kullanmak zorunda kalan çalışanlar için bir tehlike olarak görülmekte ve bu da bireyler üzerinde strese sebep olmaktadır (Tutar, 2000).

Stres bireylerin herhangi bir olumsuz durum karşısında fiziksel ve zihinsel anlamda kaygı, endişe veya gerginlik durumudur. Eski dönemlerde hüzn, dert, sıkıntı anlamlarıyla kullanılan bu kavram 18. ve 19. yüzyılla birlikte değişime uğrayarak baskı, zor gibi anlamlarıyla kullanılmaya başlanmıştır. Bu yönleriyle stres kavramı bireylerin yaşadığı zorluklar karşısında psikolojik veya fizyolojik olarak deforme olmasına ya da bireyin değişimine karşı konulan direnç anlamlarıyla kullanılmıştır (Aydın, 2006). Bir

başka tanıma göre ise stres; bireylerin mutluluk ve huzuru için tehdit olarak algıladığı olay veya durumlara karşı gösterilen direnç durumu olarak tanımlanmıştır (Şimşek vd., 2001).

Özellikle Covid-19 salgınının pandemiye dönüşmesiyle beraber tüm dünyada önemli değişiklikler yaşanmıştır. Dünyada yaşanan bu hızlı değişimle birlikte tüm dünya ülkelerinde olduğu Türkiye 'de de uzaktan eğitim çalışmaları hız kazanmıştır. Uzaktan eğitim kavramı teknolojiye bağımsız olarak düşünülemeyecek bir kavram olduğu için teknolojiye adaptasyon noktasında sıkıntı yaşayan bireyler uzaktan eğitime karşı da bir direnç durumu yaşamışlardır. Salgın döneminde kurtarıcı bir rol üstlenen uzaktan eğitim kavramı pek çok avantajla beraber birtakım sıkıntıları da beraberinde getirmiştir. Teknolojiye adaptasyon sorunu, teknolojik cihazları kullanmada karşılaşılan problemler, teknik alt yapı sıkıntıları, fırsat eşitliğinin bozulması, öğrenciyi ölçme ve değerlendirmede yaşanan zorluklar gibi problemler eğitim-öğretim faaliyetleri kapsamında yaşanan sıkıntılara örnek gösterilebilir.

Günümüzde hayatın her alanında sıklıkla kullandığımız teknolojiler artık günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Bu durum bireyler kadar kurumları da teknolojiye bağlı hale getirmiştir. Böylece kurumlarda yapılan teknolojiye uyum çalışmaları kurumlardaki rekabetin artırarak ve teknolojiye adaptasyonu herkes için bir zorunluluk hale getirmiştir (Çetin, 2017).

Günümüzde kullanımı artan ve salgın döneminden bağımsız bir şekilde de pek çok kurum ve üniversite tarafından da sıklıkla tercih edilmeye devam eden uzaktan eğitim sağladığı pek çok kolaylığa rağmen özellikle öğretmen ve öğrenciler üzerinde baskıya sebep olarak teknostres olarak adlandırılan kavramın gündeme gelmesine neden olmuştur. Uzaktan eğitimin bir olumsuz bir sonucu olarak karşımıza çıkan teknostres güncel teknolojik gelişim ve değişimlere ayak uyduramama sonucunda yaşanan kaygı ve endişe durumunu ifade etmek için kullanılmaktadır. Türkiye'de son dönemlerde Millî Eğitim Bakanlığı (MEB)'nin yürüttüğü teknolojiye adaptasyon çalışmaları, öğrencilerin teknolojik bir çağa gözlerini açmaları öğrenci merkezli bir eğitim anlayışına geçişle beraber uzaktan eğitimin kullanımının artması eğitim sistemi içinde olan herkesi teknolojiye mecbur bırakmıştır. Bu nedenle teknolojinin eğitim-öğretim sürecinde aşırı kullanımı özellikle sistemin yürütücü unsuru olan öğretmenler üzerinde de teknostrese sebep olmuştur.

Yapılan alan yazını araştırmasında uzaktan eğitim ve teknostresi bir arada ele alan çalışmalar daha çok bilgisayar eğitim ve teknolojileri alanında yapılmış olup sosyal bilgiler ğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumlarını bir arada ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu noktada çalışmanın sosyal bilgiler alanında uzaktan eğitim ve teknostrese yönelik çalışmalara ışık tutacağı ve öncülük edeceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı sosyal bilgiler ğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumları arasındaki ilişkiyi tespit etmektir. Nicel araştırma deseninde ilişkisel tarama modelinde yürütülecek olan bu çalışmanın nicel boyutunda yer alan alt amaçları ise şu şekildedir:

1. Sosyal bilgiler ğretmen adaylarının tekno-stresleri ne düzeydedir?
 - a. Sosyal bilgiler ğretmen adaylarının teknostres düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - b. Sosyal bilgiler ğretmen adaylarının teknostres düzeylerinde buldukları sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - c. Sosyal bilgiler ğretmen adaylarının teknostres düzeyleri günlük internet kullanım süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Sosyal bilgiler ğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumları ne düzeydedir?
 - a. Sosyal bilgiler ğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - b. Sosyal bilgiler ğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumlarında buldukları sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - c. Sosyal bilgiler ğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumlarında günlük internet kullanım süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumları arasındaki ilişki nedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Teknoloji uzaktan eğitimin temelinde var olan temel unsurdur. Teknolojik imkanların hızlı gelişimiyle beraber uzaktan eğitim daha ulaşılabilir bir boyuta ulaşmıştır. Özellikle Covid-19 salgınının pandemi boyutuna ulaşmasıyla birlikte tüm dünyada benimsenen uzaktan eğitime geçiş Türkiye’de ivme kazanmıştır. Bu durum eğitim öğretim- faaliyetlerinde teknoloji kullanımını arttırmıştır. Bu doğrultuda uzaktan eğitim çalışmalarına hız verilerek eğitimcilerin ve öğrencilerin sürece uyumu sağlanmaya çalışılmıştır. Teknolojiyle iç içe bir kavram olan uzaktan eğitim kavramıyla beraber teknolojik adaptasyona direnç gösteren bireyler uzaktan eğitime uyum sağlama noktasında da zorlanmışlardır. Salgının ortaya çıktığı dönemde kişilere ve kurumlara büyük kolaylık sağlayan uzaktan eğitim bazı dezavantajları da beraberinde getirmiştir. Teknolojiyi kullanmada eşitsizlik, öğrenci motivasyonunun sağlanmasının zorluğu, internet alt yapı sıkıntısı, öğrencileri izleme ve dönüt almanın zorluğu, sosyalleşmenin azalması, teknolojik aletlerle geçirilen sürelerin olağan dışı bir yönde artması gibi gibi dezavantajlar uzaktan eğitimin neden olduğu olumsuzluklardan bazılarıdır. Uzaktan eğitimin sağlanırken teknolojik alt yapıyı kullanma zorunluğu teknostresi de beraberinde getirmiştir. Eğitim- öğretim faaliyetlerinde uzaktan eğitime geçilmesi teknoloji kullanımını arttırmış ve bu durum öğretmen ve öğrenciler üzerinde sürece uyum noktasında baskı yaratmıştır. Teknostresi uzaktan eğitimin uzun süre kullanımına bağlı ortaya çıkan bir psikolojik durum olarak betimlenebilir. Bu noktada teknostresi uzaktan eğitimin sebep olduğu bir olumsuzluk olarak da düşünebiliriz.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan yeni sosyal bilgiler öğretim programında yer alan “Teknoloji ve Sosyal Bilimler öğrenme alanında sanal platformlardaki gizlilik ve güvenliğin önemine, geçmişte yaşamış ve günümüze önemli eserler bırakan bilim adamlarının çocukluk dönemlerine, bilinçli teknoloji kullanımının gerekliliğine, teknolojik değişme ve gelişmelerin toplumların bilimsel ve kültürel değişimine olan katkısına değinilerek öğrencilerden teknolojinin birey ve toplum üzerindeki etkilerini kavramaları beklenmekte ve onlara teknolojiyi kullanma becerisini kazandırmayı amaçlamaktadır (MEB, 2024). Bu nedenle sosyal bilgiler öğretmen

adaylarının teknoloji noktasında donanımlı bireyler olması ve teknolojiyi etkin ve verimli bir şekilde kullanmaları beklenmektedir.

Bu bağlamda gerçekleştirdiğimiz bu çalışmayla sosyal bilgiler dersinin yürütücü unsuru olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının ve teknostres düzeylerinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sayıtları (Varsayımları)

1. Bu araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ölçek sorularını içtenlikle ve tarafsız bir biçimde cevapladıkları varsayılmıştır.

2. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının verdikleri cevapların araştırma konusu ile ilgili olarak bu konudaki gerçek düşüncelerini yansıttığı varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırmada elde edilen bulgular 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Türkiye'deki devlet üniversitelerinin sosyal bilgiler eğitimi anabilim dallarının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 597 sosyal bilgiler öğretmen adayıyla sınırlıdır.

2. Bu çalışma sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği ve Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeğine verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen bulgular ile sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Tanımları

Eğitim: Bir toplumun kültürünün yeni nesillere aktarılmasının amacıyla okul ya da okul dışında gerçekleştirilebilen istendik davranış oluşturma süreci olarak tanımlanabilir.

Uzaktan Eğitim: Zaman ve mekâna bağımlı olmadan öğrenci ve eğitimcinin fiziksel olarak aynı çatı altında buluşmadan teknolojik alt yapının sunduğu imkânlardan yararlanarak istenilen zaman diliminde gerçekleştirilen ve öğrencinin sunulan içeriğe tekrar tekrar ulaşma şansı bulduğu bir sistemdir (Erol ve Akkuş, 2022).

Teknostres: Kısaca teknolojik gelişim ve değişimler uyum sağlayamama durumunda bireyde meydana gelen endişe ve kaygı durumu olarak tanımlanabilir.

Teknoloji: Birey ve toplumun yaşamlarını sürdürebilmek için yaşadıkları dünyaya sağladıkları her türlü somut katkıdır (Beşli, 2007).

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1. Kavramsal Olarak Teknostres

Günümüzde toplumların gelişen çağa ayak uydurmasındaki en önemli faktör teknolojidir. Bir toplumun teknolojik gelişim ve değişimlere uyum hızı onların gelişmişlik düzeyine doğrudan etki eder. Bu noktada toplumların gelişmişliğine doğrudan eden teknoloji kavramının tanımını yapmak önemlidir. Türk Dil Kurumu'nun (TDK) yaptığı tanıma göre teknoloji; herhangi bir sanayi dalıyla ilgili yapım yöntemlerini, bu sanayi dalıyla ilgili kullanılan araç-gereçleri ve bu araç gereçlerin kullanma yöntemlerini kapsayan bir uygulama biçimi şeklinde tanımlanmıştır. Yapılan bir başka tanıma göre ise teknoloji; var olan birtakım problemlere çözüm bulmak ve belirlenen hedefe ulaşmak amacıyla gözlem yoluyla elde edilen bilginin hayata geçirilmesidir (Demirel, 1993). Diğer bir deyişle bireylerin yaşamlarını kolaylaştırmada ve bazı problemlerin çözümünde kullandıkları geçmiş araçlara oranla daha hızlı ve verimli olan araçlara denilmektedir.

Teknoloji kullanıcılarına önerdiği pratik uygulamalarla bireylerin ihtiyaçlarını karşılayarak onların hayat kalitesini arttırmak ve yaptıkları işten alabilecekleri maksimum faydayı almalarını sağlayacak her türlü araç-gereç ve sistemlerin tümünü kapsar. İnsanlık tarihinde büyük bir etkiye sahip olan teknolojik gelişimler bireylerin yaptıkları işleri daha hızlı yapmalarına, zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde birbirleriyle temas halinde olmalarına imkân vererek bireylerin hayatlarını kolaylaştırır. Temel amacı insan hayatını kolaylaştırmak olan teknoloji pek çok noktada bireylere avantaj sağlarken bazı dezavantajları da beraberinde getirir. Bilgi akışının ve yoğunluğunun çok hızlı olduğu günümüz dünyasında hem bireylerin hem devletlerin hem de toplumların teknolojiye uyumu artık bir zorunluluk haline gelmiştir.

Yeni çağda bilginin yönetimi ve var olan bilgilerden yola çıkarak yeni bilgiler üretmek teknoloji alanında büyük değişimler yaşanmasına ve özellikle gelişmekte olan ülkeleri bu değişime ayak uydurmak zorunda bırakmıştır (Çalışkan, 2022). Bu zorunluluk halinin bireyleri ve toplumları teknoloji konusunda donanımlı olmaya zorlarken aynı zamanda onlar üzerinde artı bir yüke sebep olduğu da söylenebilir. Çoğu kez karmaşık

yapısıyla karşımıza çıkan teknolojik gelişmelere ayak uydurmak zorunda kalan bireyler bazı durumlarda bu gelişme ve değişimlere ayak uydurmakta zorlanırlar. Bu durum bireylerin teknolojiye karşı ön yargılı olmasına neden olarak bireyler üzerinde bir stres ve kaygı durumu meydana getirmiştir.

2.1.1. Teknostresin Tanımı

Dijital dünyada meydana gelişmeler teknoloji kullanımını yaygınlaştırmıştır. Teknoloji kullanımının toplumun her yaş kesiminde artması bireylerde bu hızlı değişime yetişememe endişesini yaşatmaktadır. Bu kaygıyla bireyler sürekli olarak internet ortamında çevrimiçi olma zorunluluğu hissetmektedirler. Bu zorunluluk hali tekno bağımlılık denen bir olguya neden olmakta ve bu da teknostrese sebep olmaktadır (Young, 2015).

Bireylerin teknoloji ile devamlı olarak etkileşim halinde olmasının bireyde meydana getirdiği stres durumu olarak ifade edilen teknostres kavramı hakkında gelişen ve değişen teknolojik şartlar da göz önünde bulundurularak daha kapsamlı tanımlamalar yapılmış ve bireylerin bilgi ve iletişim teknolojilerini daha üst düzeyde öğrenmelerine ve kullanmalarına engel olan psikolojik ve duygusal faktörlerin neden olduğu bir stres türü olarak ifade edilmiştir (Kıncı, 2021).

Yurt dışında yaptığı çalışmalarla teknostres alanındaki ilk araştırmalara öncülük eden Craig Brod, “Technostress: the human cost of the computer revolution (Teknostres: Bilgisayar Devriminin İnsani Maliyeti)” isimli kitabında teknostresi “güncel bilgisayar teknolojileriyle başa çıkamama sonucu meydana gelen modern bir uyum hastalığı” şeklinde açıklamıştır (Brod, 1984). Buna benzer şekilde Hudiburg (1989) tarafından yapılan tanımda da teknostres; yeni geliştirilen teknolojik araç-gereçlerin kullanımına adapte olamama durumunda yaşanan problemlerin sebep olduğu modern uyum hastalığının bir parçası olarak ifade edilmiştir.

Bir başka çalışmada teknostres; bireylerin bilgi ve iletişim teknolojilerindeki alanındaki yetersizliliğinin sebep olduğu bir adaptasyon problemi olarak ifade edilmiştir (Taraftar vd., 2007).

Yapılan bir başka tanıma göre teknostres; bireylerin teknolojiyi kullanırken fizyolojik ve psikolojik olarak aşırı uyarılmaları sonucu ortaya çıkan zihnen yaşanan stres durumu olarak ifade edilmiştir (Atanasoff ve Venable, 2017). Teknosores kişilerin değişen bilgi iletişim teknolojileri (BİT)'ne uyum sağlayamaması sonucunda yaşadığı yanlış yapma korkusuyla strese girmesi ve güncel teknolojilere karşı geliştirdiği önyargı olarak da ifade edilebilir (Altıntaş, 2020).

Bireylerin bilgi iletişim teknolojileriyle doğrudan etkileşimi ve bu teknolojilere ulaşım kolaylığının faydalarının yanında aydınlatılmamış bir kısmı olabilir. Bilgi iletişim teknolojilerinin yaygın olarak kullanımına ilişkin bireylerin sahip olduğu algı, duygu ve düşünceler teknostres olarak tanımlanan bir stres türüne işaret etmektedir. (Riedl, 2012).

Modern teknolojinin sık kullanımıyla yaşanan stres durumu olarak ifade edilen teknostres; teknolojik araç ve gereçlerin sıklıkla kullanımı ve aşırı bilgi yüküne maruz kalma sonucu bireylerde gözlenen fizyolojik ve psikolojik anormal belirtilerdir (Chiappetta, 2017). Yapılan farklı teknostres tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere teknostres bireylerin hem psikolojik hem de fizyolojik olarak yaşadığı kaygı ve endişe durumuna işaret etmektedir. Sürekli değişip kabuk değiştiren günümüz dijital çağında sıklıkla karşımıza çıkan bir kavram olan teknostres hayatımızın pek çok alanında yaşadığımız bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.1.2. Teknostresin Alt Boyutları

Teknostresin boyutları bireylerin kişisel deneyimlerine ve teknolojinin bireyler üzerindeki etkilerine bağlı olarak değişiklik gösterir. Yani bir kişi üzerinde strese sebep olabilen teknoloji başka bir kullanıcı üzerinde böyle bir etkiye sahip olmayabilir. Teknostresin boyutları çeşitlilik göstermekle birlikte yapılan bazı çalışmalar bu boyutlar hakkında genel bir çerçeve oluşturmaktadır. Bu çalışmalardan biri olan Tarafdar ve arkadaşları tarafından 2007'de gerçekleştirilen bir çalışmada teknostresin; tekno-aşırı yükleme, tekno-istila, tekno-karmaşıklık, tekno-güvensizlik ve tekno-belirsizlik olmak üzere 5 alt boyutu olduğundan bahsedilmiştir.

- **Tekno-Aşırı Yükleme:** Özellikle teknoloji sektöründe görev yapan bireylerin teknolojiyi gereğinden fazla ve aşırı kullanmaları sonucunda yaşadıkları yorgunluk durumunu ifade etmek için kullanılır. Sürekli değişen teknoloji karşısında bu gelişmeleri

takip etmek zorunda kalan sektör çalışanları bu yenilikleri takip etmek ve buna uyum sağlamak zorunda kalırlar. Bu durum bireyler üzerindeki iş yükünü arttırarak onların yorgunluklarını da artırabilir. Teknolojinin yoğun işleyişi nedeniyle çalışanlar uzun süren mesai saatleri geçirmekte ve bu durum çalışanları teknolojinin hızına ayak uydurmaya zorlarken onların yanlış yapma olasılığını arttırarak hissettikleri kaygı düzeylerini de arttırmaktadır (Türen vd., 2015).

- **Tekno-İstila:** Teknolojik gelişimlerin hızla yayılmasını anlatmak için kullanılan bu kavram teknoloji kullanıcılarının zamandan ve mekândan bağımsız olarak her an teknolojiye ulaşabilmeleri sonucunda teknolojinin başta aile hayatı olmak üzere kişinin tüm sosyal hayatını etkilemesiyle yaşanan stres durumunu ifade eder.

- **Tekno-Karmaşıklık:** Teknolojik gelişmelerin sürekli değişmesi ve kendini yenilemesi sonucunda bireyler bu değişime uyum sağlamak için gereğinden fazla çaba sarf ederler. Teknolojinin sürekli değişen ve gelişen yapısı nedeniyle teknoloji kullanımının da artması sonucu artan tekno-karmaşıklık hali bu değişikliği ayak uydurmak zorunda kalan bireyler için artan bir iş yükü ve stres halini ifade etmektedir. Çalışma hayatında sisteme sürekli olarak yeni teknolojik gelişmelerin entegre edilmesinin de kişiler üzerinde bir stres durumu meydana getirdiği düşünülmektedir (Türen vd., 2015).

- **Tekno-Güvensizlik:** Sürekli değişen ve her daim ilerleme gösteren teknolojik gelişmeler karşısında bireylerin yaşadığı işlerini kaybetme endişesi şeklinde ortaya çıkan kaygı türüdür. Özellikle son zamanlarda yapay zekâ ve otomasyon sistemlerinin gelişmesi bazı sektörler için işsizlik endişesini de beraberinde getirmektedir.

- **Tekno-Belirsizlik:** Hızla gelişip değişen bir alan olan teknoloji karşısında kullanılan teknolojik araç-gereç ve uygulamaların sürekli değişiklik göstermesi bireylerin önceki öğrenmelerini geçersiz kılmaktadır. Bu gelişim ve değişimleri takip etmek zorunda kalan bireyler üzerinde bir stres ve kaygı durumuna sebep olmaktadır. Türten vd. tarafından 2015’de yapılan bir çalışmada Tarafdar ve arkadaşları tarafından belirlenen teknostresin beş boyutundan “teknolojik istila” ve “teknolojik güvensizlik” boyutları çıkarılarak “İş Yerinde Teknostres Ölçeği” geliştirilmiş ve teknostres “teknolojik

yüklenme, teknolojik belirsizlik ve teknolojik karmaşıklık olmak üzere 3 alt boyutta incelenmiştir (Türen vd., 2015).

2.1.3. Teknostresin Kaynakları

Günümüzde pek çok sebebe bağlı olarak gelişen teknostres gittikçe sık karşılaşılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknostresin yaygın kaynakları arasında;

1. Teknolojiyle sürekli bağlantı halinde olma,
2. Yoğun bilgi yüküne maruz kalma,
3. Teknolojinin hem gündelik hayatta hem de çalışma hayatında artan konumu,
4. Bilgi güvenlik endişeleri,
5. Teknolojinin hızlı değişimi,
6. Ekran bağımlılığı sayılabilir.

Tüm bu sebeplere benzer şekilde Ayyagari (2011) tarafından benzer şekilde teknostresin kaynakları tanımlanmıştır. Ayyagari teknostresin 13 farklı sebepten kaynaklandığını savunmaktadır. Bunlar;

1. **Negatif duygular:** Olumsuz duygu durumuna sahip olan bireylerin teknostres yaşama olasılığının daha fazla olmasını ifade eden kavramdır.
2. **Mahremiyet İhlali:** Bireylerin görevlerini yerine getirirken izlendiği ve takip edildiği düşüncesiyle yanlış yapma endişesine kapılması durumunda stres yaşamalarını ifade eder.
3. **Gerginlik:** Kişilerin teknostrese yol açan sebeplere karşı gösterdiği psikolojik tepkidir.
4. **İş Yükü:** Kişilere var olan kapasitelerinin üzerinde sorumluluk yüklenmesi durumunda yaşadığı stres halini ifade eder (Moore, 2000).
5. **Ev-İş Karmaşası:** Kişinin özel hayatı ile çalışma hayatını aynı anda yürütmek zorunda kaldığı durumlarda yaşadığı stres durumudur.
6. **Kullanışlılık:** Kullanılan teknolojilerin kişilerin verimliliklerini arttırması olarak tanımlanır.
7. **Güvenilirlik:** Kullanılan teknolojilerin güvenilir olma derecesini ifade eder. Bireylerin iş yaşamında aktif olarak kullandıkları teknolojilere güvenmelerini ve performanslarını yerini getirirken herhangi bir problemle karşılaşmalarına sebep olmamasını ifade eder.

8. **Karmaşıklık:** Teknoloji kullanımının daha az çaba gerektirmesi durumunu anlatır.
9. **Rol Karmaşası:** Bireylerden beklentilerin netlik olmaması durumudur.
10. **Bulunmuşluk:** Kullanılan teknolojiler aracılığıyla bireylere ulaşma ihtimalinin artması sonucu bu durumun bireyleri rahatsız etmesi durumudur.
11. **Anonimlik:** Kullanılan teknolojilerin tanımlanabilme derecesini ifade eder.
12. **İş Güvence Endişesi:** Hayatın her alanında teknolojinin aktif kullanımının artmasıyla bireylerin yaşadığı işlerini kaybetme korkusudur.
13. **Değişim:** Kişilerin teknolojik değişim ve gelişmelere karşı gösterdiği uyum hızıdır.

Karuppan (1997) ve Zuboff (1995)'a teknostres üç sebepten meydana gelmektedir. Bu sebepler;

1. Bireylerin yeni karşılaşılan teknolojik gelişmelere uyum sağlayamamaları,
2. Teknoloji kullanımının her alanda yaygınlaşmasıyla çalışanlardan beklentilerinin artması,
3. Gelişen teknolojik dönüşümle birlikte değişen çalışma şartları olarak ifade edilmiştir.

Ennis (2005)'e göre ise teknostresin sebepleri; Hızlı teknolojik değişimler, teknoloji kullanıcılarına verilen eğitimin yetersizliği, teknolojinin kişilere yeni sorumluluklar yüklemesi ve bunun neticesinde kişiler üzerindeki iş yükünün artması olarak ifade edilmiştir.

2.1.4. Eğitimcilerin Yaşadığı Teknostresin Sebepleri

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı değişimiyle birlikte bu teknolojilerin eğitimde de kullanımı artmıştır. Eğitim teknolojilerinin eğitim-öğretim sürecinde yoğun kullanımıyla bazı avantajları ön plana çıkarsa da birtakım dezavantajlara da sebep olmuştur. Bu dezavantajlardan belki de en önemlisi olan teknostres de bunlardan biridir. Eğitimcilerin teknostres yaşamalarının pek çok sebebi olabilir. Kullanılan teknolojik araç-gereçlerin hızlı değişimi, teknolojik alt yapı yetersizliği, kısıtlı zaman faktörü, gelişen teknolojiyle birlikte öğretmen- öğrenci-veli iletişiminin artması ve bu durumun öğretmenler üzerinde fazladan bir yüke sebep olması, sanal ortamda bilgi güvenliği ve gizlilik endişeleri öğretmenlerin yaşadığı teknostresin sebepleri arasında sayılabilir.

Bu sebeplere benzer bir şekilde Çoklar vd. (2016) tarafından yapılan öğretmenlerin teknostres nedenlerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmada da eğitimcilerin yaşadığı teknostresin sebepleri şu şekilde sıralanmıştır:

- Zamandan Kaynaklı Sebepler
- Teknik Alt Yapıdan Kaynaklı Sebepler
- Kişisel Faktör Kaynaklı Sebepler
- Sağlık Problemlerinden Kaynaklı Sebepler
- Eğitim-Öğretim süreci Kaynaklı Sebepler olarak ifade edilmiştir.

Çelik (2022) tarafından “Teknostresin Öğretmenlerin Öğretme Motivasyonları ve Mutluluk Düzeylerine Etkisi” çalışmasında teknostresin sebebi olarak kadın öğretmenlerin teknik alt yapıdan kaynaklı problemleri teknostresin sebebi olarak görürken erkek öğretmenler yabancı dil kaynaklı kişisel faktörlerin teknostrese sebep olduğunu belirtmişlerdir. Buna ek olarak erkek öğretmenler teknolojinin vakit kaybına neden olduğunu belirtirken kadın öğretmenler zamandan kaynaklı sebeplerin teknostrese neden olduğunu belirtmişlerdir.

2.1.5. Teknostresi Önlemenin Yolları

Sürekli gelişim gösteren teknolojinin hayatın her alanında kullanım sıklığı artmaktadır. Dolayısıyla teknostres yönetiminin öğrenilmesi kişilerin buldukları sistem içinde verimliliği ve başarısını artıracaktır. Genel olarak teknolojinin aşırı kullanımı durumunda karşımıza çıkan bir kavram olan teknostres kişilerin hem motivasyonları üzerinde hem de yaptıkları işten aldıkları verimi düşüren bir unsur olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle teknostres yönetiminin öğrenilmesi kişilerin motivasyonlarını ve verimliliklerini artırabilir (Çelik, 2022).

Tagurum vd. (2017) teknostresin iş performansı ve başa çıkma stratejileri üzerinde etkisini araştırdıkları çalışmalarında teknostresi yönetme stratejileri olarak;

- Bireylerin teknostres düzeylerinin belirlenmesi,

- Aynı mesleğe mensup kişilerin birbirleriyle fikir alışverişinde bulunması,
- Etkin ve verimli zaman yönetiminin öğrenilmesi,
- İş hayatında düzenli aralıklarla küçük molaların verilmesinin teknostresi önlemede etkili olabileceğini belirtmişlerdir.

Tüm bunlara ek olarak ekran kullanımının sınırlandırılması, doğada vakit geçirip çeşitli aktiviteler yapmak, teknolojiyi kullanma konusunda bilinçlenmek ve teknolojiyi kullanırken amaç belirlemek, belirli aralıklarla teknolojiden uzak kalmak teknostresi önlemede ve yönetmede etkili yöntemler olarak kullanılabilir.

Kanık (2023) teknolojinin aydınlatılmamış yüzü olarak tabir edilen teknostres unsuruyla başa çıkmak için bazı stratejiler önermiştir. Teknolojiyle ilgili olumlu bir tutuma sahip olmak, çalışanlara rahat çalışma ortamının sağlanması, çalışanlara stres yönetimi eğitiminin verilmesi, iş yerlerinde dengeli görev dağılımının sağlanması, sürekli teknoloji kullanımından kaçınmak, dikkat dağıtıcı uyarıcılardan uzak durmak gibi teknostresi önlemeye veya azaltmaya yönelik önerilerde bulunmuştur.

Öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinde yaşadıkları teknostres düzeylerini düşürmek ve kontrol altına almak için de birtakım çalışmalar yapılabilir. Öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinde teknoloji konusunda hizmet içi eğitime tabi tutulmaları, özelliklere öğretmenlerin yaşadıkları teknik problemlerin çözümüne yönelik öğretmenlerin desteklenmesi, eğitim-öğretime uygun teknolojilerin kullanılması gibi tedbirlerle öğretmenlerin teknostres düzeyleri kontrol altına alınabilir (Efiltili vd. 2016).

2.1.6. Teknostres ile İlgili Yapılan Yurt İçi ve Yurt Dışı Çalışmalar

Yapılan literatür taraması sonucunda teknostres ve etkilerini ele alan ve farklı değişkenler kullanılarak teknostresin etkilerinin ve düzeyinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmalar bulunmuştur.

Çalışkan ve Çoklar (2022) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi son sınıfta okuyan öğretmen adayı 484 kişiye “Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği” uygulanarak veriler toplanmıştır.

Yapılan çalışma sonucunda adayların teknostres düzeyleri mesleğe yönelik, teknik odaklı, bireysel kaynaklı, sosyal odaklı ve öğrenme- öğretme süreci odaklı alt boyutlarında orta düzeyde çıkmıştır. Ayrıca çalışmanın değişkenleri olan adayların cinsiyet, aylık gelir düzeyi, öğrenim gördükleri ana bilim dalı ve günlük internet kullanım sürelerine göre adayların teknostres düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşmadığı sonucu bulunmuştur.

Kıncı ve Özgür (2022)' nin birlikte yaptığı bir başka çalışmada ise öğretmenlerin teknostres düzeylerinin çeşitli değişkenlere bağlı olarak değişip değişmediği incelenmiştir. Edirne merkez ve ilçelerinde görevli 526 öğretmen ile yürütülen çalışma sonucunda genel olarak öğretmenlerin teknostres düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmanın alt boyutları olan teknik sorun odaklı, sosyal odaklı ve öğrenme-öğretme süreci odaklı alt boyutlarında öğretmenlerin teknostres düzeyinin orta düzeyde olduğu belirtilirken diğer alt boyutlar olan kişisel kaynaklı ve mesleğe yönelik teknostres düzeylerinin düşük düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Öte yandan araştırmanın değişkenlerinden cinsiyet, eğitim düzeyi, branş ve günlük BİT (Bilgi İletişim Teknolojileri) kullanım süresi değişkenleri ile öğretmenlerin teknostres düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gömleksiz ve Uğraş (2022) tarafından yapılan çalışmada öğretim elemanlarının teknostres düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan üniversitelerde görev yapan toplam 957 öğretim elemanı ile yürütülmüştür. Öğretim elemanlarının teknostres düzeyleri unvan, kıdem ve cinsiyet olmak üzere toplam üç değişken açısından incelenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda cinsiyet değişkeni ve öğretim elemanlarının teknostres düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre kadın öğretim elemanlarının teknostres düzeyinin erkek öğretim elemanlarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışmada öğretim elemanlarının teknostres düzeyi ile unvanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. En yüksek teknostres düzeyi öğretim elemanlarında tespit edilirken en düşük teknostres düzeyinin araştırma görevlilerinde olduğu tespit edilmiştir. Kıdem değişkeni açısından meslekte geçirilen yıllar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Kıdem yılı arttıkça teknostres düzeyinin arttığı kıdem yılı azaldıkça teknostres düzeyinin azaldığı tespit edilmiştir.

Arslan (2022) tarafından öğretmenlerin problem çözme becerileri ile teknostres düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmada 81 ilden 3143 öğretmenle çalışılmış ve öğretmenlerin teknostres düzeylerinin orta seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin teknostres düzeyinin çalışmada kullanılan cinsiyet, mesleki kıdem, branş, öğrenim durumu, görev yapılan kurum ve görev durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği ancak yaş, medeni durum ve yaşanan yere göre farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Akman ve Durgun (2022) öğretmenlerin mesleki motivasyon ve teknostres düzeylerinin incelenmesi isimli çalışmada veriler toplanırken Öğretmenlerin Mesleki Motivasyon Ölçeği, Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuca göre öğretmenlerin teknostres düzeylerinin cinsiyet, yaş, teknolojiyle ilgili hizmet içi eğitim alıp almama durumu, mezun olunan fakülte ve branş değişkenlerine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışkan ve Çoklar (2022) tarafından gerçekleştirilen “Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeylerinin Belirlenmesi” isimli çalışma 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. 484 öğretmen adayının katıldığı çalışmada veriler toplanırken Öğretmenlerin Teknostres Düzeyini Belirleme Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda çalışmaya katılan öğretmen adaylarının hem kullanılan ölçek genelinde hem de ölçeğin alt boyutlarında teknostres düzeylerinin orta düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca araştırmada kullanılan cinsiyet, bölüm, aylık gelir ve internet kullanım süresi değişkenlerine göre ise öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Erdoğan ve Akbaba (2022) “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknostres Düzeylerinin Yordanmasında Cinsiyet, Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi, Okul Desteği ve Mesleki Doyumun Rolü değişkenlerini kullanarak yürüttükleri çalışmada ortaokullarda görev yapan 270 sosyal bilgiler öğretmeniyle çalışmışlardır. Çalışmanın verileri toplanırken kişisel bilgi formu, teknostres ölçeği, teknopedagojik eğitim yeterlikleri ölçeği, okul desteği ölçeği ve minnesota iş doyum ölçeğinden faydalanılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler sonucunda sosyal bilgiler

öğretmenlerinin teknostres düzeyinin cinsiyet, teknolojik pedagojik alan bilgisi, okul desteği ve mesleki doyum değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür.

Bulut ve Özdemir (2023) tarafından sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknostres kavramını nasıl tanımladıkları ve bu kavram hakkındaki görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı nitel çalışmada farklı okullarda görev yapan 15 sosyal bilgiler öğretmeniyle yürütülen çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğretmenlere çeşitli sorular yöneltilmiştir. Verilerin içerik analizi kullanılarak çözümlendiği araştırma sonucunda çalışmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak eğitim- öğretim sürecinde teknolojik araç gereçleri kullanma eğiliminde olduğu ve en çok tercih ettikleri teknolojik aletin akıllı tahta olduğu, öğretmenlerin lisans süresince aldıkları eğitim konusunda yetersiz olduklarını düşündükleri ve teknostresin sebebi olarak öğretmenlerinin teknolojik gelişme ve değişmeler konusunda isteksiz ve teknolojiye kapalı olma durumunun etkili olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Oladosu vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada Nijerya 'da Ilorin Üniversitesinde öğrenim gören 150 lisans öğrencisi ile gerçekleştirilen çalışmada lisans öğrencilerinin akıllı cihaz kullanımı ile teknostres düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuca göre öğrencilerin teknolojik cihaz kullanımı arttıkça teknostres düzeylerinin de arttığı ve bu durumun öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde olumsuz bir etkiye sebep olduğu belirtilmiştir.

Syvanen vd. (2016) tarafından yapılan teknostres olgusunun öğretmenler üzerindeki etkisini incelemek Finlandiya'da 2741 öğretmen ile yürütülen çalışmada cinsiyet ve mesleki kıdem yılı değişkenlerinin teknostresle ilişkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda kadın öğretmenlerin teknostres düzeyinin erkek öğretmenlere daha yüksek olduğu sonucuna ve mesleki kıdem yılı 16-30 arasında olan öğretmenlerin, mesleki kıdem yılı 15 yıl ve altında olan öğretmenlere kıyasla teknostres düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuca göre bilgi iletişim teknolojilerini kullanım yeterlilik düzeyinin teknostres düzeyi üzerinde en belirleyici etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Jena ve Mahanti (2014) Hintli akademisyenlerin teknostres düzeyini etkileyen demografik ve çevresel değişkenleri incelemek amacıyla yapılmıştır. 116 akademisyen

ile gerçekleştirilen çalışmada akademisyenlerin yaş, cinsiyet, görev yılı ve teknoloji farkındalıkları ile teknostres düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunurken akademisyenlerin medeni durumlarının teknostres düzeyleri üzerinde farklılığa sebep olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Shaukat vd. (2022) tarafından yapılan çalışmada pandemi döneminde Pakistan’da salgın dönemi boyunca öğretmenlerin teknostres ve ev-iş çatışması arasındaki ilişkiyi araştırmaktadır. 292 katılımcı ile gerçekleştirilen çalışmada yaş ve cinsiyet değişkenlerinin öğretmenlerin performanslarına etkisini belirlemek amacıyla üç farklı ölçek uygulanmıştır. Teknostres ölçeği, İş-aile çatışması ölçeği ve yaşam memnuniyet ölçeğiyle veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda pandemi döneminde kadın öğretmenlerin teknostresi etkileyen değişkenlerden daha yüksek düzeyde etkilendikleri belirlenmiştir.

Abillera vd. (2021) tarafından yapılan akademisyenlerin teknostres düzeylerinin onların iş potansiyelleri üzerindeki etkisinin belirlenmeye çalışıldığı araştırma pandemi öncesi online olarak ders veren akademisyenlerle pandemi sonrası yüz yüze ders veren akademisyenlerin kıyaslandığı araştırmada 239 akademisyenle gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda teknostresten en fazla etkilenen grubun pandemi öncesi dönemde yüz yüze eğitim veren yaşı ve mesleki kıdem yılı daha fazla olan kadın akademisyenler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.2. 21. y.y.’ın Yükselen Trendi “Uzaktan Eğitim”

Toplumların amaçlanan hedefler doğrultusunda istenen noktaya ulaştırılmasında en önemli aracı unsur hiç şüphesiz eğitimidir. Bir toplumun gelişmişlik düzeyi ile o toplumdaki eğitilmiş insan sayısı doğru orantılıdır. Özellikle gelişmiş toplumlarda eğitim toplumun istek ve ihtiyaçlarına göre şekillenmekte ve sürekli gelişim göstermektedir. Böylelikle toplumdaki bütün bireylerin her koşulda eğitim-öğretim faaliyetlerinden yararlanması sağlanmaktadır. Toplumu oluşturan bireylerin yoğun iş ve yaşam şartları ve zaman problemleri bireyleri geleneksel eğitimden uzaklaştırmıştır. Bu problemlere çözüm üretebilmek ve zamandan tasarruf sağlayarak daha çok insana ulaşmak için girilen yeni çare arayışları sonunda uzaktan eğitim kavramı gündeme gelmiştir (Tanta, 2021).

Teknolojik gelişmelerden doğrudan etkilenen bir kavram olan eğitim bu değişikliklerden fazlasıyla etkilenmiştir. Bilgi Çağı olarak nitelendirilen 21. Yy 'da bilgi teknolojileri alanında önemli değişiklikler yaşanmış ve toplumun her kesimi için bilgiye ulaşma ve iletişim toplumsal döngüyü devam ettirmek için vazgeçilmez bir ihtiyaç haline gelmiştir. Önceki dönemlerde uygulanması pek mümkün görünmeyen uzaktan eğitim uygulamaları bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler sonrasında sıklıkla başvurulan ve örgün eğitime alternatif bir eğitim modeli olarak ortaya çıkmıştır (İşman, 2008). Özellikle gelişmiş ülkelerde bireylerin yoğun iş hayatı onların zaman problemi yaşamalarına ve eğitime gereken zamanı ayıramamalarına neden olmaktadır. Bu sıkıntılara çözüm yolu olarak zaman ve mekândan bağımsız insanlara eğitim imkânı sunan uzaktan eğitim kavramı gelişen teknolojiyle birlikte alternatif bir eğitim modeli olarak gündeme gelmiştir (Tanta, 2021). Yani fiziksel sınırlılıkları ortan kaldırma ve ulaşılabilirliği artırmaya yönelik bir uygulamadır.

Kişilere yaşam boyu öğrenme ve küresel eğitim imkânı sunan uzaktan eğitim sayesinde öğrenenler zaman ve mekândan bağımsız olarak birlikte ya da bağımsız öğrenme imkânı elde etmektedirler (İşman, 2008). Yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitimin avantajlı olduğunu vurgulayan İşman' a göre; uzaktan eğitim bireylere bireysel olarak kendi hızlarına göre öğrenme imkânı sunar. Uzaktan eğitim teknolojilerinin tüm dünyada etkin şekilde kullanılmasının en önemli sebebi kişisel özellikler açısından farklı olan bireyleri bir araya getirerek küresel boyutta onlara eğitim vermesidir. Bu şekilde farklı ülkelerde yaşayan bu insanlar iletişime geçerek bireysel olarak ya da grupla çalışabilmektedir.

2.2.1. Uzaktan Eğitim Nedir?

Bilgi iletişim teknolojilerinin eğitime entegre edilmesiyle karşımıza çıkan bir kavram olan uzaktan eğitim kavramının literatürde pek çok tanımı vardır. Alkan tarafından yapılan tanıma göre (1987) uzaktan eğitim geleneksel yüz yüze eğitim etkinliklerinin gerçekleştirilemediği durumlarda bu etkinliklerinin farklı eğitim ortamlarıyla yapılmaya çalışıldığı bir öğretim şeklidir.

Bir başka tanıma göre uzaktan eğitim; önümüzdeki yıllar için alternatif bir sistem olamaz. Bununla beraber hem avantajları hem de dezavantajları olan, bireylere zaman ve

mekândan bağımsız şekilde imkanlar sağlayan ve daha fazla kişiye ulaşmayı kolaylaştıran bir sistemdir (Mehrotra vd., 2001).

Uzaktan Eğitim; fırsat eşitliği sağlayarak bazı amaçların gerçekleşmesine hizmet edebilecek çeşitli eğitim teknolojileri vasıtasıyla kişinin öğrenmesine hizmet eden bir disiplindir (Özen ve Baran, 2019). Başka bir tanıma göre uzaktan eğitim; zamana ve ortama bağlı kalmadan çeşitli teknolojileri kullanılarak yapılan tasarruflu ve etkileşimi artıran bir eğitim-öğretim şekli olarak ifade edilmiştir (Gökçe, 2008).

Uşun (2006) yaptığı tanımda ise uzaktan eğitimi eğitim-öğretim sürecinin çok büyük bir kısmında öğretmen ve öğrencilerin fiziki olarak farklı ortamlarda olduğu, öğrenene zaman, mekân, yöntem ve öğrenme yaşı boyutlarında esneklik ve bireysellik sunan ve çok çeşitli eğitim-öğretim materyallerinin kullanıldığı ve öğrenen ve öğretmen arasındaki iletişimin çeşitli çift yönlü teknolojiler kullanılarak sağlandığı planlı ve sistemli süreçleri ihtiva eden eğitim teknolojisi olarak tanımlamıştır.

Tüm bunlardan hareketle ortak bir tanım yapacak olursak; uzaktan eğitim yüz yüze eğitimden farklı olarak eğitim-öğretim faaliyetlerinin farklı ortamlarda bulunan öğrenenler için çeşitli eğitim teknolojisi araçlarıyla yapılmasıdır. Uzaktan eğitimin en önemli yönü; farklı yaş ve eğitim düzeyine sahip bireylere aynı anda eğitim alma özgürlüğünü sunmasıdır (Ülkü, 2018).

2.2.2. Uzaktan Eğitimin Özellikleri

Geleneksel eğitim ortamına kıyasla öğrenenlerin fiziksel olarak bir arada olmalarına gerek kalmadan eğitim hizmeti alabildikleri bir yöntem olan uzaktan eğitimin kendine has bir takım temel özellikleri bulunmaktadır. Bu temel özellikler şu şekildedir:

- Eğitim içerikleri grubun genel özellikleri göz önünde bulundurularak düzenlenir.
- Uzaktan eğitimde öğrenci merkezli yaklaşım temel alınır. Öğrenciler eğitim içeriğini alırken kendi bireysel hızlarına ve hazırbulunuşluklarına göre istedikleri zaman diliminde bu hizmeti alırlar.
- Öğretmen ve öğrenciler aynı fiziksel sınıf ortamını paylaşmak zorunda değildir.

- Uzaktan eğitim veren kurumlar çeşitli iletişim araçlarını kullanarak öğrencilerle iletişim kurarlar. Bu araçlar arasında televizyon, bilgisayar, radyo gibi geleneksel kitle iletişim araçlarının yanı sıra e- posta, çeşitli çevrimiçi uygulamalar, video konferans sistemleri gibi güncel sistemleri kullanırlar.

- Uzaktan eğitim sisteminde öğrenci performansı bilgisayar aracılığıyla otomatik olarak değerlendirilir (Çetiner vd., 1999).

Yenal (2009)' a göre ise uzaktan eğitimin özellikleri şu şekilde belirtilmiştir:

1. Öğrenen ve öğretmenler için fiziki ortamın farklılığı,
2. Öğrenen ve kurum ilişkisi,
3. Öğrenci ve öğretmenler arasında iletişimin gerçekleşmesi için çeşitli araç ve gereçlerin kullanımı,
4. İhtiyaç duyulduğunda yüz yüze etkileşimin sağlanabilmesi,
5. Taraflar arasında çift yönlü iletişime imkân vermesi,
6. Bir yandan eğitim öğretim faaliyetlerini alırken aynı zamanda insanlara çalışma hayatı da sunması şeklinde sıralanabilir.

2.2.3. Uzaktan Eğitimin Avantajları ve Dezavantajları

Uzaktan eğitim bireyler için pek çok faydayı da beraberinde getirmektedir.

- Sistemin erişilebilirliği ve esnek oluşu,
- Eğitim içeriğinin çeşitliliği,
- Geleneksel eğitime göre düşük maliyetli olması,
- Her öğrencinin bireysel hızına göre ilerleme imkânı sunması,
- Sistemin kullanıcılarına teknoloji kullanımı sunması sebebiyle dijital beceri kullanımını geliştirmesi gibi pek çok avantajı beraberinde getirmektedir.

Kaya (2002) ve Altun (2020)'a göre uzaktan eğitimin faydaları şu şekilde sıralanmıştır.

- Bireylere çeşitli eğitim seçenekleri sunması,
- Eğitim-öğretimin planlı ve programlı ilerlemesi,
- Fırsat eşitliğini sağlaması,
- Daha az maliyetle eğitimin kalitesini arttırması,
- Bireylere kitlesel eğitim imkânı sunması,
- Özgür bir eğitim fırsatı sunmasının yanında içeriği zenginleştirmesi,
- Zaman ve mekândan bağımsızlık sağlaması,
- Öğrencilere kendi hızlarında öğrenme fırsatı sunması gibi avantajları barındırdığını savunmaktadır. Bu avantajlar uzaktan eğitimin tüm dünyada giderek daha popüler hale gelmesinin de sebepleridir.

Tüm bu avantajlara sahip olmasının yanında uzaktan eğitim pek çok dezavantajı ve sınırlılığı da beraberinde getirmektedir. Öğrenen ve öğretmenler arası iletişimin zayıf olması, yetersiz dönüt, teknik destek yetersizliği, derste kullanılan materyallerin uzaktan eğitime uygun olmaması, bireylere yeterince ortama aitlik hissini vermemesi, öğretmenlerin uzaktan eğitimdeki tecrübe eksikliği, öğrenci veya öğretmenlerin uzaktan eğitime daha özensiz bakmaları bu sınırlıklardan bazıları olarak gösterilebilir (İşman,2008), (Bilgiç ve Tüzün, 2015).

Uzaktan eğitim sistemi bazı avantajlar sağlaması ve birtakım dezavantajlarının olmasının yanı sıra birtakım riskleri de barındırmaktadır. Eğitim içeriğinin zayıflığı, teknolojik yetersizlik, yeterli eğitim dokümanlarının olmaması ve dokümanları kullanma kılavuzunun olmaması, beklenen talebi karşılayamaması ve sistem çalışanlarının maddi beklentilerinin karşılanamaması gibi riskleri de bulunmaktadır (Balaban, 2012). Uzaktan eğitim tüm dünyada giderek yaygınlaşmakta ve geleneksel eğitime alternatif bir yöntem olmasının yanında geleneksel eğitimle birlikte karma bir şekilde de kullanılmaktadır. Uzaktan eğitim sistemini kullanan ülkeler bu konuda alacakları önlemlerle sistemin avantajlarını ön plana çıkarıp dezavantajlarını azaltabilirler.

Güney Asya’da başlayıp kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs salgını pek çok alanı olumsuz etkilemiştir. Bu salgından en fazla etkilenen kavramlardan biri de hiç şüphesiz eğitim olmuştur. Salgının küresel boyutlara ulaşmasıyla ülkeler bu salgından korunmak amacıyla ciddi tedbirler alma yoluna gitmişlerdir. Eğitim- öğretim faaliyetlerinin daha fazla aksamaması adına yüz yüze eğitimden geçici olarak uzaktan eğitime sert bir şekilde geçilmiştir. Bu durum uzaktan eğitim kavramıyla karşılaştırılan fakat aralarında ciddi farklar bulunan “Acil Uzaktan Eğitim” (AUE) kavramını karşımıza çıkarmaktadır. Bu noktada “Acil Uzaktan Eğitim” kavramına kısaca değinmek faydalı olacaktır.

2.2.4. Acil Uzaktan Eğitim

Yaşanan salgın dönemiyle birlikte karşımıza çıkan acil uzaktan eğitim veren kurum ve kuruluşların kapatılması ve sosyal mesafenin minimum seviyeye indirilmesiyle eğitim- öğretimin aksatılmaması amacıyla acil bir çözüm yolu olarak pek çok ülke tarafından hızlı bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır. Herhangi bir ani değişikliğin sebep olmadığı şekilde online olarak yapılan eğitim uzaktan eğitim olarak isimlendirilirken, herhangi bir doğal afet, savaş, salgın gibi aniden gelişen durumlarda zorunlu sebeplerden dolayı daha plansız bir şekilde geçilen online eğitime ise ‘Acil Uzaktan Eğitim’ denir (Hodges vd., 2020; Yurdakal ve Susar Kırmızı, 2021).

Uzaktan eğitimin aksine eğitim-öğretim faaliyetlerinde hızlı bir geçici çözüm süreci olarak karşımıza çıkan bu kavramın uzaktan eğitimden belirgin farkları bulunmaktadır.

- Uzaktan eğitim daha planlı-programlı bir yapıya sahip iken, acil uzaktan eğitim mecburiyetlerin bir sonucu olarak karşımıza çıkmıştır (Bozkurt vd., 2020).

- Acil uzaktan eğitim uzun süreli olarak uygulanacak bir sistem değildir. Sadece acil durumlarda zorunlulukların bir sonucu olarak uygulanan bir eğitim sistemidir. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere zorunluluk ifadesi uzaktan eğitimle acil uzaktan arasındaki en belirgin fark olarak göze çarpmaktadır (Fidan, 2020).

2.2.5. Uzaktan Eğitimin Dünyadaki Tarihsel Gelişimi

Dünyada eğitim teknolojisi alanında yaşanan değişimler pek çok gelişmeye öncülük etmiştir. Teknolojinin etkisiyle zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde insanlar daha

rahat ulaşılabilir bir sistem olan uzaktan eğitim sistemiyle karşılaşmıştır. Yaşanan bu gelişmeler karşısında insanların eğitimden beklentileri de artmış ve insanlar uzaktan eğitime yönelmeye başlamışlardır (lk, 2018).

Uzaktan eğitim başlangıçta geleneksel eğitime alternatif bir sistem olarak karşımıza çıkmış olsa da zaman içerisinde uğradığı değişimlerle tek başına başvurulan bir sistem olmuş ve belli aşamalardan geçerek bugünkü formuna kavuşmuştur.

Uzaktan eğitimin beş tarihsel aşamada incelenmiştir (İşman, 2008).

Birinci Dönem: Mektupla eğitimden önceki dönemi kapsar. Teknolojiden yoksun olunan bu dönemde etkileşim yoktur.

İkinci Dönem: Mektupla ğretimin kullanıldığı dönemdir.

nc Dönem: 1950'lerde eğitim teknolojisindeki meydana gelen gelişmeler sayesinde eğitim-ğretim faaliyetlerinin radyo ve televizyon vasıtasıyla tek yönlü olarak yapıldığı dönemdir.

Dördüncü Dönem: 1960-1990 yılları arasını kapsayan bu dönemde gelişen video konferans çalışmalarıyla eğitim- öğretimde çift yönlü etkileşimin yaşandığı dönemdir.

Beşinci Dönem: Günümüzü de içine alan bu dönemde çeşitli teknolojik araçlar vasıtasıyla (bilgisayar, uydu, online uygulamalar) uzaktan eğitim geerleştirilmektedir.

Buna benzer Şekilde (Taylor, 2001; Caladıne, 2001) 'de yaptıkları çalışmalarda uzaktan eğitimi tarihi dönemlere ayırmışlardır. Birinci kuşak olarak ifade edilen dönem yazışma dönemi'dir. Çoklu ortamların içe koşulduğu dönem ikinci kuşak olarak adlandırılmıştır. Bu dönemde eğitim materyalleri ses kaydı, cd vb. olarak ulaştırılmıştır. nc kuşak olarak adlandırılan dönemde radyo, televizyon ve video konferans sistemlerinin kullanıldığı tek yönlü etkileşim imkânı sunan dönemdir. Dördüncü kuşak dönemi eğitim materyalinin online olarak sunulduğu ğrene esneklik sunan dönemdir. Beşinci kuşak ve son dönem ise önceki kuşakta kullanılan teknolojilerin daha gelişmiş versiyonlarının kullanıldığı çift yönlü etkileşim imkânı sunan dönemdir.

Uzaktan eğitimi kavramıyla dünya ilk olarak 1700'lü yılların başında mektup yoluyla tanışmıştır. 1728 yılında ise İsveç'te Boston gazetesinde steno derslerinin verileceği haberi yayınlanmıştır. Mektup yoluyla başlayan uzaktan eğitim serüveni kitle iletişim araçlarının çeşitlilik kazanmasıyla farklı teknolojiler aracılığıyla yapılmaya başlanmıştır (Höçük, 2011).

İngiltere'de 1840 yılına gelindiğinde stenograf olarak çalışan İsaac Pitman tarafından mektup yoluyla incil eğitimi verilerek uzaktan eğitimin başladığı bilinmektedir. Bu şekilde tam olarak uzaktan eğitim sistemine geçilmiştir (Çoban, 2013; Kırık, 2014). Avrupa'da uzaktan eğitim çalışmaları anlamında lider konumda bulunan Almanya'da uzaktan eğitim yoluyla eğitim veren bir dil okulu kurulmuştur. Almanya 'da 1856'lı yıllardan itibaren açılmaya başlayan ve uzaktan eğitim sistemiyle hizmet veren pek çok okul günümüze kadar faaliyetlerini devam ettirmiştir. Fransa'da ise uzaktan eğitim çalışmalarının 1840'ların başında başladığı ve 1939 yılında devlet tarafından resmi olarak uzaktan eğitim merkezinin kurulduğu bilinmektedir (Antalyalı, 2004). Asya kıtasında uzaktan eğitim çalışmaları Japonya'da 1948'de askerlere ve fiziki olarak okula devam edemeyecek bireylere yönelik olarak uzaktan eğitime geçildiği görülür (Kırık, 2014). Uzaktan eğitim çalışmalarını ilkökul ve ortaöğretim seviyesinde dünyada hayata geçiren ilk ülke ise Avustralya'dır (Alkan, 1996).

Bilindiği üzere Çin'in Wuhan eyaletinde başlayan ve kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alarak bir pandemi hâline dönüşen koronavirüs salgını tüm dünya ülkelerini bu noktada bazı önlemler almaya mecbur kılmıştır. Yaklaşık 194 ülkede eğitim öğretim faaliyetlerine ara verilmiştir. Salgının uzamasıyla aksamaya uğrayan eğitim faaliyetleri için çözüm arayışına giren ülkeler çareyi uzaktan eğitimde bulmuşlardır.

Teknoloji çağında üzerinde pek çok üniversite uzaktan eğitim sistemiyle eğitim vermektedir. Oxford Üniversitesi, Berkeley Üniversitesi, Harvard Üniversitesi, Stanford Üniversitesi, Massachusetts Institute of Technology (MIT), George Washington (GW) Üniversitesi, Yale Üniversitesi, Princeton Üniversitesi, Hong Kong Üniversitesi gibi üniversiteler çeşitli alanlarda uzaktan eğitim sistemiyle eğitim vermektedir (Balaban, 2012).

2.2.6. Uzaktan Eğitimin Türkiye’ deki Tarihsel Gelişimi

Ülkemizdeki uzaktan eğitim çalışmaları diğer ülkelere kıyasla daha geç başlamıştır. 1927’de başlayan uzaktan eğitim çalışmaları okulların ve sınıfların fiziki yetersizliği sebebiyle hız kazanmıştır (Kırık, 2014). Türkiye’de uzaktan eğitim sistemine geçiş aşamaları ve yaşanan gelişmeler kısaca şu maddeler halinde özetlenebilir:

1. Ülkemizde uzaktan eğitim kavramı ilk olarak 1924 yılında John Dewey’ in ülkemizi ziyareti sonrasında hazırladığı ‘Öğretmen Eğitim Raporu’nda yer almıştır.
2. İlk kez 1927’de MEB toplantısında dönemin MEB bakanı Mustafa Necati tarafından gündeme gelmiştir (Alkan, 1987).
3. 1951’de Öğretici Filmler Merkezi (ÖFM)’nin kurulmasıyla uzaktan eğitim çalışmalarına katkı sağlanmıştır (Kırık, 2014). Görsel ve işitsel eğitim materyallerinin yaygınlaştırılması amacıyla kurulan bu kurum o dönemde şehir merkezlerinden köylere kadar özenli bir şekilde hizmet etmiştir (Ergin, 2010).
4. 1960 yılında mektupla öğretim denenmiştir. 1966’da Mektupla Öğretim ve Teknik Yayınlar Müdürlüğü kurularak uzaktan eğitim faaliyetleri devam etmiştir (Özgül, 1986).
5. 1975 yılında bakanlık onayıyla Mektupla Öğretim Merkezi Yaygın Yükseköğretim Kurumu’na (YAYKUR) devredilmiştir.
6. 1980 ve sonrası dönemde Türkiye’de uzaktan eğitim çalışmaları hız kazanmıştır ve ilk olarak uzaktan eğitim modeli Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde başlanmıştır (Çukadar ve Çelik, 2003).
7. 1990’lı yıllarla birlikte internet teknolojilerinin de gelişmesiyle Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) ‘de Enformatik Enstitüsü kurulmuştur (İşman, 2008).
8. Türkiye’de 2002- 2003 eğitim-öğretim yılı döneminde YÖK tarafından uzaktan öğretim ön lisans programları açılmaya başlanmıştır (Kırık, 2014).

9. 2019 yılı sonlarında ortaya çıkan COVID-19 salgını sebebiyle MEB tarafından 23 Mart 2020 tarihinde alınan bir kararla uzaktan eğitime geçilmiştir. Ardından YÖK tarafından alınan benzer bir kararla 2020-2021 eğitim-öğretim dönemini uzaktan yürütmeye karar verilmiştir.

2.2.7. Uzaktan Eğitimle İlgili Yurt İçi ve Yurt Dışı Çalışmalar

Uzaktan eğitimle ilgili olarak yapılan alan yazın incelemesi sonucunda uzaktan eğitim tutum düzeyleriyle ilgili yapılmış ve farklı değişkenlerin kullanıldığı pek çok çalışma bulunmuştur. Bu kısımda uzaktan eğitimle ilgili yapılan çalışma örnekleri sunulacaktır.

Kocayigit ve Uşun (2020) tarafından yapılan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görevli öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının belirlenmeye çalışıldığı araştırma tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Burdur 'da MEB'e bağlı 23 okulda çalışan 204 öğretmene "Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği" uygulanarak veriler toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutumları yüksek düzeyde bulunurken, uzaktan eğitime yönelik tutum üzerinde katılımcıların branş, cinsiyet ve öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Yenilmez vd. (2007) tarafından yapılan bir başka çalışmada da öğrenim görülen bölüm, cinsiyet, akademik başarı, interneti haftalık kullanım süresi, en çok kullanılan internet sitesi türü değişkenleriyle katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutumları üzerindeki etkileri incelenmeye çalışılmıştır. Toplam 547 öğretmen adayının katılımıyla yürütülen çalışmada verileri toplamak için kişisel bilgi formu ve uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuca göre öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumları yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bağımsız değişken olarak kullanılan cinsiyet, bölüm türü, en çok kullanılan internet sitesi türü ve uzaktan eğitime dair ön bilgiye sahip olup olmama durumunun öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu sonucu bulunurken, akademik başarı haftalık internet kullanım süresinin bu tutum üzerinde anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna varılmıştır.

Kandemir ve Nartgün (2022) tarafından öğretmenlerin uzaktan eğitim yorgunluğunun incelendiği araştırma 2020-2021 eğitim-öğretim döneminde Bolu’ da görev yapan ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde 65 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel çalışma türlerinden olgu-bilim deseninde yürütülen çalışmada veriler yazılı olarak toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuca göre öğretmenlerin görüşlerinin en çok iletişim eksikliği ve fiziksel rahatsızlıklar görüşleri üzerinde durdukları ve uzaktan eğitimi kullanırken en fazla sağlık, maddiyat, teknik ve ders noktasında farklı sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sınıf yönetimi konusunda ise ilkokul öğretmenlerinin sorun yaşamadığı, ortaokul ve lise öğretmenleri ise en çok internet bağlantı sıkıntısı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ölçme ve değerlendirme sürecinde ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlerin bazı sıkıntılarla karşılaştıkları, ilkokul öğretmenlerinin ise bu noktada bir sıkıntı yaşamadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Derse devam zorunluğu noktasında ilkokul öğretmenlerini bu noktada sıkıntı yaşamadıklarını belirtirken ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse devam zorunluğu noktasında en çok sıkıntı yaşadıkları konu olduğunu belirtmişlerdir.

Başar ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı ile cinsiyet, branş, sınıf düzeyi, uzaktan eğitime yönelik ders alıp almama ve uzaktan eğitimi gerekli bulup bulmama bağımsız değişkenleriyle ilişkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde farklı branşlarda öğrenim gören toplam 305 kişiyle yürütülen çalışmada tarama yöntemi ile yürütülen çalışmada öğretmen adaylarına uzaktan eğitim algısı ölçeği uygulanarak veriler toplanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuca göre cinsiyet, uzaktan eğitimi gerekli bulup bulmama ve branş arasında anlamlı bir fark bulunurken uzaktan eğitime yönelik ders alıp almama ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Castroverde ve Acala (2021) tarafından yapılan çalışmada Covid- 19 pandemi döneminde öğretmenlerin uzaktan öğrenme sürecinde yaşadıkları zorlukları ve bu zorluklarla nasıl baş ettiklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışma Tacloban’daki farklı devlet okullarında görev yapan 10 öğretmen ile yürütülmüştür. Çalışmanın verileri öğretmenlere yöneltilen ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış bir anket kullanılarak yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuca göre öğretmenlerin uzaktan

eğitim s¼recinde farklı zorluklarla karşılaştıkları ve bu zorluklarla nasıl baş ettikleri noktasında ise öğretmenlerin eğitim-öğretim s¼recini planlayarak, öğrenci performansını ve çıktılarını takip ederek, zaman yönetimi, alternatif planlar yaparak bu zorluklarla baş ettiklerini belirtmişlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve toplanan verilerin analizine dair bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi/ Deseni

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada nicel araştırma desenlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Herhangi bir çalışmada örnekleme oluşturan araştırma grubunun bir olay ya da bir duruma yönelik görüşlerinin veya ilgi, beceri ve tutumlarının belirlenmeye çalışıldığı diğer araştırma türlerine nazaran daha büyük örneklem üzerinde gerçekleştirilen araştırma türüne tarama araştırmaları denir (Büyüköztürk vd., 2022).

Tarama modelleri belirli bir grubun özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını ve toplanan verilerin analiz edilmesini amaçlar. Tarama araştırmalarında amaç zaten var olan bir durumu müdahale etmeden olduğu gibi betimlemektir (Büyüköztürk vd., 2022).

İlişkisel tarama birden fazla değişken arasındaki değişimin varlığını ve derecesini belirlemek amacıyla yapılan taramalardır (Karasar, 2011). Bu modelde çalışmaya konu olan değişkenlerin aynı anda değişip değişmediği, değişme varsa bunun boyutu tespit edilmeye çalışılır (Karasar, 2011). Bu tarama modelinde iki ya da daha fazla değişkenin aralarındaki ilişki korelasyon katsayısı ile belirlenmeye çalışılır (Fraenkel vd., 2012).

3.2. Evren ve Örneklem/ Çalışma Grubu / Katılımcılar

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalıştığımız bu çalışmada Türkiye’de 2023-2024 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın çalışma grubunu devlet üniversitelerinin sosyal bilgiler eğitimi anabilim dallarının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 430 ‘u kadın, 167’si erkek olmak üzere toplam 597 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya, veri toplamak için izin alınabilen

üniversitelerde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarından gönüllü olanlar katılmışlardır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmeye çalışılan bu çalışmada veriler toplanırken ilişkisel tarama modeline uygun olarak veri toplama araçları seçilmiştir.

Araştırmanın amacına uygun olarak veri toplama amacıyla öğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumlarını belirlemek amacıyla Kışla (2016) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitime Yönelik tutum Ölçeği” ve öğretmen adaylarının teknostres düzeylerini belirlemek amacıyla (Çoklar vd., 2017) tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği” iki ayrı ölçek kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan ölçeklere dair bilgiler aşağıda verilmiştir. Her iki araştırmacıdan da ölçme aracının kullanılmasına ilişkin gerekli izinler alınmıştır. Öğretmen adaylarının demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda öğretmen adaylarının cinsiyet, yaş, günlük internet kullanım süresi değişkenleriyle ilgili bilgiler yer almaktadır. Kişisel bilgi formu oluşturulurken uzman görüşleri doğrultusunda forma son hali verilmiştir.

Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği (ÖTDBÖ)

Çoklar, Efilti ve Şahin (2017) tarafından geliştirilen ÖTDBÖ (Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği) 5’li likert tipinde düzenlenmiş olup 5 alt faktör ve 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt faktörleri öğrenme- öğretim Süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı ve sosyal odaklı şeklinde sıralanmaktadır. Bu alt faktörlerin Cronbach’s alpha katsayısının (iç tutarlılık kat sayısı) .712 ile .788 değerler aldığı gözlenmiştir. İlgili ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .917, Spearman-Brown katsayısı ise .845 olarak belirtilmiştir. Ölçeğin aritmetik ortalama değerlendirme aralığı 1.00 ile 5.00 arasında değerler almaktadır. Buna göre ÖTDBÖ sonucunda elde edilen verilerin değerlendirme kriterleri ise araştırmacılar tarafından şu şekilde belirlenmiştir:

Düşük teknostres düzeyi: 1.00-2.33 arası,

Orta teknostres düzeyi: 2.34-3.67 arası,

İleri teknesotres düzeyinin ise 3.68-5.00 arası değerlere karşılık geldiği belirtilmiştir.

Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ)

Kışla (2016) tarafından öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla tek faktörlü bir yapıda oluşturulan ölçek 35 madde içermektedir. UEYTÖ 'nin iç tutarlık katsayısı (Cronbah Alpha Kat Sayısı) .89 olarak belirlenmiştir. 5'li likert tipinde derecelendirilen ölçekten alınabilecek en yüksek puan 175, en düşük puan ise 35 olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınacak puanın maksimum puana yaklaşması uzaktan eğitime yönelik tutumun da daha olumlu olduğunu açıklamaktadır (Kışla, 2016).

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmaya başlamadan önce Fırat Üniversitesi etik kurul kararıyla ilgili üniversitelerden gerekli izinler alındıktan sonra çalışmaya başlanılmıştır. Çalışmanın verileri 13.11.2023 – 12.03.2024 tarihleri arasında hem yüz yüze hem de Google Formlar aracılığıyla online olmak üzere iki farklı şekilde toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler Microsoft Excel paket programı ile düzenlendikten sonra SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 29.0 paket programı ve ile analiz edilmiştir. Veriler analiz edilmeye başlanmadan önce verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığı Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) değerlerine bakılarak Histogram ve Q-Q Plot grafikleri ile incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda verilerin normal dağılımdan geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Kategorik veriler frekans ve yüzde değerleri ile gösterilirken sayısal veriler ortalama ve standart sapma değerleriyle gösterilmiştir. Veri analizi yapılırken, iki bağımsız grup karşılaştırması için Bağımsız Örneklem T Testi, 2'den fazla grup olması durumunda ANOVA testi kullanılmış, 2'den fazla grubu bulunan verilerin analizinde farklılık tespit edildiği durumlarda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek amacıyla Posthoc analizleri yapılmıştır. İki sayısal değişken arasındaki ilişkiye bakabilmek amacıyla ise pearson korelasyon testi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Tüm testler için istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

3.5. Araştırmanın Etik İzinleri

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırma Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nda görüşölmüş olup, 03.11.2022 tarihli kararıyla etik kurallara uygun bulunmuş, ilgili üniversitelerden gerekli izinler alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Çalışmanın bu kısmında araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ve elde edilen veriler ışığında yorumlara yer verilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına uygulanan ölçeklerden elde edilen verilere Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Bağımsız örneklem t testi, Basit Doğrusal Regresyon Analizi, Pearson Korelasyon Testi ve Posthoc analizleri yapılarak bulgular elde edilmiştir.

4.1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları ve Teknostres Düzeylerine İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumları ve teknostres düzeylerinin hangi düzeyde olduğu incelenmiş ve Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçeklere Ait Betimsel İstatistikler

	$\bar{x}\pm SS$	Minimum	Maksimum	CA (α)	Skewness	Kurtosis
Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği	64.78±15.16	35	105	.95	-.165	-.710
Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği	3.48±.45	2.11	5.00	.93	.302	.276
Öğrenme- Öğretme Süreci Odaklı	3.19±.71	1.00	5.00	.75	-.221	.234
Mesleğe Yönelik	2.77±.85	1.00	5.00	.81	.142	-.043
Teknik Konu Odaklı	4.08±.50	3.00	5.00	.83	.205	-.801
Kişisel Kaynaklı	4.12±.52	3.00	5.00	.84	.177	-.805
Sosyal Odaklı	3.32±.86	1.00	5.00	.76	-.300	.036

$\bar{x}\pm SS$ =ortalama± standart sapma, CA (α)=Cronbach’s Alpha

Tablo 1 incelendiğinde uzaktan eğitim tutum ölçeği ve öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği ve alt boyutlarına ait betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Uzaktan eğitim tutum ölçeği ortalama ve standart sapma değeri 64.78±15.16, minimum ve maksimum değerleri sırasıyla 35-105, öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği ortalama ve standart sapma değeri 3.48±0.45 minimum ve maksimum üst değerleri sırasıyla 2.11-5’tir.

Cronbach Alpha katsayısının .70'in üzerinde olması ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Ölçeklerden elde edilen cronbach alpha değerleri incelendiğinde uzaktan eğitim tutum ölçeği ve öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeklerinin güvenilir olduğu görülmüştür. (Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği CA(a)=.95, Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği CA (a)= .93 olarak bulunmuştur).

Tabainhick ve Fidell (2013) çarpıklık ve basıklık değerlerinin-1.5 ile +1.5 arasında olduğu durumlarda verilerin normal dağılımdan geldiğini belirtmiştir. Skewness ve Kurtosis değerlerine bakıldığında uzaktan eğitim tutum ölçeği ve öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeklerinin normal dağılım gösterdiği saptanmıştır.

Tablo 2

Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler

		n	%
Cinsiyet	Erkek	167	28.0
	Kadın	430	72.0
Sınıf Düzeyi	1.Sınıf	161	27.0
	2.Sınıf	165	27.6
	3.Sınıf	135	22.6
	4.Sınıf	136	22.8
Günlük internet kullanım süresi:	3 saat altı	135	22.6
	3-4 saat arası	169	28.3
	4-5 saat arası	149	25.0
	5-6 saat arası	144	24.1
Yaş		Ortalama±SS	Alt-Üst
		21.00±3.00	18.00-41.00

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik özelliklerine yer verilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının % 28’inin (167) erkek, %72’sinin (430) kadın olduğu görülmektedir. Sınıf düzeyine göre dağılım incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının %27’sinin (161) 1.sınıfta, %26.6’sının (165) 2. sınıfta, %22.6’sının 3. sınıfta, %22.8 ‘inin (136) ise 4. sınıfta öğrenim gördüğü görülmektedir. Buna göre en yüksek temsil oranına sahip sınıf düzeyi 1. ve 2. Sınıflardır.

Günlük internet kullanım süresi açısından, 3-4 saat arası kullanım %28.3 (169) ile en yaygınken, 3 saat altı kullanım %22.6 (135) ile en azdır. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaş ortalaması 21.00±3.00 olarak belirtilmiş ve yaş aralığı ise 18.00-41.00 olarak kaydedilmiştir.

4.2. Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Cinsiyet Arasındaki Farklılığın Analizi

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği bağımsız örneklem T Testi ile incelenerek tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Karşı Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin t- Testi Sonuçları

Ölçekler ve Alt Boyutları		Cinsiyet					
		n	Ortalama	SS	t	p	η^2
Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği	Erkek	167	65.23	15.57	0.452	.651	-
	Kadın	430	64.60	15.01			
Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği	Erkek	167	3.36	.48	-3.843	<.001	.35
	Kadın	430	3.52	.44			
Öğrenme- Öğretme Süreci Odaklı	Erkek	167	3.02	.72	-3.794	<.001	.34
	Kadın	430	3.26	.70			
Mesleğe Yönelik	Erkek	167	2.63	.90	-2.519	.012	.23
	Kadın	430	2.83	.82			
Teknik Konu Odaklı	Erkek	167	4.07	.53	-.327	.743	-
	Kadın	430	4.08	.49			
Kişisel Kaynaklı	Erkek	167	4.09	.52	-.642	.521	-
	Kadın	430	4.12	.52			
Sosyal Odaklı	Erkek	167	3.09	.89	-4.140	<.001	.37
	Kadın	430	3.41	.84			

Bağımsız örneklem t Testi; p<.05

Tablo 3'deki veriler incelendiğinde cinsiyet değişkeni ile öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır (p<.001). Kadınların (\bar{x} =3.52; ss=.44) öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeğinden almış olduğu puan ortalaması erkeklerden (\bar{x} =3.36; ss=.48) daha yüksektir. Buna göre kadın öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin erkek öğretmen adaylarından daha yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Cinsiyet ile öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği öğrenme-öğretme süreci odaklı alt faktörü arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır (p<.001). Kadınların (\bar{x} =3.26; ss=.70) öğrenme-öğretme süreci odaklı alt faktöründen almış olduğu puan ortalaması erkeklerden (\bar{x} =3.02; ss=.72) daha yüksektir.

Cinsiyet ile öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği mesleğe yönelik alt faktörü arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır (p<.05). Kadınların

(\bar{x} =2.83; ss=.82) mesleğe yönelik alt faktöründen almış olduğu puan ortalaması erkeklerden (\bar{x} =2.63; ss=.90) daha yüksektir.

Cinsiyet ile öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği sosyal odaklı alt faktörü arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<.001$). Kadınların (\bar{x} =3.41; ss=.84) sosyal odaklı alt faktöründen almış olduğu puan ortalaması erkeklerden (\bar{x} =3.09; ss=.89) daha yüksektir.

Cinsiyet ile öğretmenlerin teknostres düzeyi belirleme ölçeği teknik odaklı ve kişisel kaynaklı alt boyutlarında ise anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>.05$). Kadınlar ($\bar{x} = 4.07$) ve erkeklerin ($\bar{x} = 4.08$) teknik odaklı alt boyutundan aldıkları puan ortalamalarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin teknostres düzeyi belirleme ölçeği kişisel kaynaklı alt boyutundan kadınların aldığı ortalama ($\bar{x} = 4.12$) iken erkeklerin de bu değere yakın bir biçimde bu alt boyuttan aldıkları puan ortalaması ($\bar{x} = 4.09$) çıkmıştır. Buna göre kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlerin teknostres düzeyi belirleme ölçeği alt boyutları olan teknik odaklı ve kişisel kaynaklı alt boyutlarda teknostres düzeylerinin aynı ve ileri düzeyde olduğu söylenebilir.

4.3. Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Sınıf Düzeyi Arasındaki Farklılığın Analizi

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumlarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile analiz edilmiş ve elde edilen bulgular tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4*Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Sınıf Düzeyi Arasındaki Farklılığın Analizi*

		Sınıf Düzeyi				p
		n	Ortalama	SS	F	
Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği	1.Sınıf	161	65.60	15.91	1.804	.145
	2.Sınıf	165	66.45	14.58		
	3.Sınıf	135	62.81	14.43		
	4.Sınıf	136	63.73	15.50		
Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği	1.Sınıf	161	3.46	.46	1.176	.318
	2.Sınıf	165	3.46	.43		
	3.Sınıf	135	3.54	.42		
	4.Sınıf	136	3.46	.50		
Öğrenme- Öğretme Süreci Odaklı	1.Sınıf	161	3.17	.75	.668	.572
	2.Sınıf	165	3.20	.70		
	3.Sınıf	135	3.26	.65		
	4.Sınıf	136	3.14	.74		
Mesleğe Yönelik	1.Sınıf	161	2.79	.89	.269	.848
	2.Sınıf	165	2.79	.77		
	3.Sınıf	135	2.79	.75		
	4.Sınıf	136	2.72	.97		
Teknik Konu Odaklı	1.Sınıf	161	4.04	.52	1.767	.152
	2.Sınıf	165	4.03	.48		
	3.Sınıf	135	4.15	.49		
	4.Sınıf	136	4.12	.52		
Kişisel Kaynaklı	1.Sınıf	161	4.07	.51	2.325	.074
	2.Sınıf	165	4.06	.50		
	3.Sınıf	135	4.20	.51		
	4.Sınıf	136	4.15	.55		
Sosyal Odaklı	1.Sınıf	161	3.32	.78	1.077	.358
	2.Sınıf	165	3.27	.88		
	3.Sınıf	135	3.43	.87		
	4.Sınıf	136	3.27	.93		

One-Way ANOVA Testi; $p < 0.05$

Tablo 4'deki veriler incelendiğinde sınıf düzeyi değişkeni ile öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > .05$). Öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği alt boyutlarından öğrenme-öğretme süreci odaklı alt boyutunda 1. sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 3.17$; $ss = .75$), 2. sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 3.20$; $ss = .70$), 3. sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 3.26$; $ss = .65$), 4. sınıfların ortalaması ise ($\bar{x} = 3.14$; $ss = .74$) bulunmuştur. Buna göre ölçeğin öğrenme-öğretme süreci alt boyutunda öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin benzer ve bütün sınıf düzeylerinde orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Bir diğer alt boyut olan mesleğe yönelik alt boyutunda 1., 2. ve 3. sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 2.79$), 4. sınıfların ortalaması ise ($\bar{x} = 2.72$) olarak bulunmuştur. Bu alt boyutta da öğretmenlerin teknostres düzeylerinin ortalama düzeyde olduğu söylenebilir.

Teknik konu odaklı alt boyutunda 1. Sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 4.04$; $ss = .52$), 2. Sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 4.03$; $ss = .48$), 3. Sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 4.15$; $ss = .49$), 4. Sınıfların ortlaması ise ($\bar{x} = 4.12$; $ss = .52$) olarak bulunmuştur. Buna göre bu alt boyutta sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknostres düzeylerinin birbirine benzer ve ileri düzeyde olduğu söylenebilir.

Kişisel kaynaklı alt boyutunda 1. sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 4.07$; $ss = .51$), 2. sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 4.06$; $ss = .50$), 3. sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 4.20$; $ss = .51$), 4. sınıfların ortalamasının ise ($\bar{x} = 4.15$; $ss = .55$) olarak bulunmuştur. Bu alt boyutta da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin birbirine benzer ve ileri düzeyde olduğu söylenebilir.

Sosyal odaklı alt boyutunda ise 1. Sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 3.32$; $ss = .78$), 2. ve 4. Sınıfların ortalaması ($\bar{x} = 3.27$) 3. Sınıfların ortalaması ise ($\bar{x} = 3.43$; $ss = .87$) olarak bulunmuştur. Bu alt boyutta da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Sınıf düzeyi değişkeni ile uzaktan eğitim tutum ölçeği ve öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > .05$). Ancak tablo incelendiğinde 2. Sınıfta bulunan adayların uzaktan eğitim tutum ortalamalarının ($\bar{x} = 66.45$) en yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların sınıf düzeyi değişkenine göre almış oldukları en yüksek ortalama ise ($\bar{x} = 3.54$) ile 3. sınıflara aittir.

4.5. Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Günlük İnternet Kullanım Süresi Arasındaki Farklılığın Analizi

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumlarının günlük internet kullanım süresi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5

Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Günlük İnternet Kullanım Süresi Arasındaki Farklılığın Analizi

		Günlük internet kullanım süresi				
		n	Ortalama	SS	F	p
Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği	3 saat altı	135	62.63	15.39	1.446	.228
	3-4 saat arası	169	67.14	15.16		
	4-5 saat arası	149	64.15	14.52		
	5-6 saat arası	144	62.99	15.51		
Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği	3 saat altı	135	3.51	.48	.813	.487
	3-4 saat arası	169	3.46	.42		
	4-5 saat arası	149	3.44	.43		
	5-6 saat arası	144	3.51	.49		
Öğrenme- Öğretme Süreci Odaklı	3 saat altı	135	3.23	.74	.674	.568
	3-4 saat arası	169	3.20	.66		
	4-5 saat arası	149	3.12	.70		
	5-6 saat arası	144	3.22	.76		
Mesleğe Yönelik	3 saat altı	135	2.87	.85	.95	.416
	3-4 saat arası	169	2.71	.84		
	4-5 saat arası	149	2.75	.82		
	5-6 saat arası	144	2.80	.89		
Teknik Konu Odaklı	3 saat altı	135	4.05	.50	.59	.616
	3-4 saat arası	169	4.08	.50		
	4-5 saat arası	149	4.06	.51		
	5-6 saat arası	144	4.13	.50		
Kişisel Kaynaklı	3 saat altı	135	4.06	.54	2.392	.068
	3-4 saat arası	169	4.13	.50		
	4-5 saat arası	149	4.07	.51		
	5-6 saat arası	144	4.20	.52		
Sosyal Odaklı	3 saat altı	135	3.44	.88	1.134	.335
	3-4 saat arası	169	3.30	.82		
	4-5 saat arası	149	3.29	.87		
	5-6 saat arası	144	3.26	.89		

One-Way ANOVA Testi; $p < .05$

Tablo 5'deki veriler incelendiğinde günlük internet kullanım süresi değişkeni ile öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > .05$). Fakat tablodaki veriler incelendiğinde günlük internet kullanım süresi 3 saat altı ve 5-6 saat arası olan katılımcıların aynı ortalamaya ($\bar{x} = 3.51$) sahip olduğu görülmektedir. Buna göre günlük internet kullanım süresi 3 saat altı olan adaylar ile 5-6 saat arası günlük internet kullanım süresine sahip adayların teknostres düzeylerinin aynı ve ortalama düzeyde olduğu söylenebilir.

Günlük internet kullanım süresi ile öğretmenlerin teknostres düzeyini belirleme ölçeği teknik konu odaklı ve kişisel kaynaklı alt boyutlarında ise katılımcıların ileri düzeyde teknostres düzeyine sahip oldukları söylenebilir.

Günlük internet kullanım süresi ile uzaktan eğitim tutum ölçeği arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>.05$). Uzaktan eğitim tutum düzeyi en yüksek grubun ise ($\bar{x} =67.14$) ortalama ile günlük internet kullanım süresi 3-4 arası olan katılımcılara ait olduğu görülmektedir.

4.6. Araştırmaya Dâhil Edilen Ölçekler ile Yaş Değişkeni Arasındaki Farklılığın Analizi

Tablo 6

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği,

	Yaş	
Yaş	<i>rh</i>	1
	<i>p</i>	
Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği	<i>rh</i>	.053
	<i>p</i>	.194
Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği	<i>rh</i>	.011
	<i>p</i>	.798
Öğrenme- Öğretme Süreci Odaklı	<i>rh</i>	.015
	<i>p</i>	.717
Mesleğe Yönelik	<i>rh</i>	-.055
	<i>p</i>	.177
Teknik Konu Odaklı	<i>rh</i>	.067
	<i>p</i>	.101
Kişisel Kaynaklı	<i>rh</i>	.045
	<i>p</i>	.270
Sosyal Odaklı	<i>rh</i>	.006
	<i>p</i>	.883

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim tutum ölçeği, öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği ve alt boyutları ile yaş arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p>.05$). Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının yaş ortalaması 21 bulunurken, yaş aralıklarının ise 18 ile 41 arasında değiştiği gözlemlenmiştir.

4.7. Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Tutumları Arasındaki İlişkinin Analizi

Tablo 7

Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri Ölçeği ile Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7
1- Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği	<i>rh</i> 1	-.413	-.031	.013	-.899	-.885	-.045
	<i>p</i>	<.001	.454	.757	<.001	<.001	.275
2- Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği	<i>rh</i>	1	.812	.776	.410	.376	.720
	<i>p</i>		<.001	<.001	<.001	<.001	<.001
3- Öğrenme- Öğretme Süreci Odaklı	<i>rh</i>		1	.635	.029	-.010	.588
	<i>p</i>			<.001	.487	.807	<.001
4- Mesleğe Yönelik	<i>rh</i>			1	-.015	-.046	.510
	<i>p</i>				.721	.265	<.001
5- Teknik Konu Odaklı	<i>rh</i>				1	.785	.028
	<i>p</i>					<.001	.501
6- Kişisel Kaynaklı	<i>rh</i>					1	.029
	<i>p</i>						.473
7- Sosyal Odaklı	<i>rh</i>						1
	<i>p</i>						

Pearson Korelasyon Testi; $p < 0,05$

Tablo 7’deki incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim tutum ölçeğinden alınan puanlar ile öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeğinden aldıkları puanlar arasında orta düzeyde negatif ilişki saptanmıştır ($r = -.413$, $p < .05$). Uzaktan eğitim tutum ölçeğinden alınan puanlar arttıkça öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeğinden alınan puanlar azalmaktadır.

Uzaktan eğitim tutum ölçeğinden alınan puanlar ile teknik konu odaklı alt boyutundan alınan puanlar ($r = -.899$, $p < .05$) ve kişisel kaynaklı alt boyutundan alınan puanlar ($r = -.885$) arasında yüksek düzeyde negatif ilişkiler saptanmıştır. Uzaktan eğitim tutum ölçeğinden alınan puanlar arttıkça öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeği teknik konu odaklı alt boyutundan alınan puanlar ve kişisel kaynaklı alt boyutundan alınan puanlar azalmaktadır.

4.8. Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeğinin Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeylerini Belirleme Üzerindeki Etkisini Yordamasına İlişkin Bulgular

Tablo 7

Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri Ölçeği ile Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkinin Yönünü ve Etkisini Belirlemek Üzere Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	$\hat{\beta}$	SE $\hat{\beta}$	Beta	t	p değeri
(Constant)	97.240	4.374		22,230	<.001
Uzaktan Eğitim Tutum	-13.804	1.248	-.413	-11.062	<.001
	R	R²	F	p	
	.413	.171	122.365	<.001	

Bağımlı Değişken: Öğretmenlerin Teknostres Düzeyleri

Tablo 8’de uzaktan eğitim tutum ölçeğinin öğretmenlerin teknostres düzeyleri üzerindeki etkisinin basit doğrusal regresyon analizinin sonuçları yer almaktadır. Uzaktan eğitim tutumu, öğretmenlerin teknostres düzeylerini negatif yönde ve anlamlı olarak etkilemektedir ($\hat{\beta}=-13.804$; $F=122.365$; $p<.001$). Uzaktan eğitim tutumu arttıkça öğretmenlerin teknostres düzeyleri azalmıştır. Uzaktan eğitim tutumunun, öğretmenlerin teknostres düzeylerini açıklama oranı %17 olarak bulunmuştur ($R^2=0.171$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen veriler neticesinde bazı sonuçlara ulaşılmış ve elde edilen sonuçlar alan yazında yapılan diğer araştırmalarla tartışılarak gelecekte yapılmak istenen araştırmalar için bazı öneriler sunulmuştur.

5.1.Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumları arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumlarının yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi ve günlük internet kullanım süresi değişkenlerine anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuca göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyi orta düzeyde bulunmuştur. Öğretmenlerin teknostres düzeylerinin belirleme ölçeğinde yer alan bilgiye göre ortalamanın $\bar{x}=2.34$ ile $\bar{x}=3.67$ değerler alması orta düzey teknostrese işaret eder. Buna göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının teknostres düzey belirleme ölçeğinden aldıkları ortalama 3.48 olarak bulunmuştur. Buna göre öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin orta düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Uzaktan eğitim tutum ölçeğinden alınabilecek maksimum puan 175 olduğu için çalışmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tutum düzeyinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuca göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile uzaktan eğitime karşı tutumları arasında orta düzeyde negatif yönde bir ilişki saptanmıştır. Bu sonuca göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumları olumlu yönde yükseldikçe negatif olan teknostres düzeyleri azalmaktadır. Çalışmamızın sonucuyla örtüşen şekilde Kıncı (2021) 'nın öğretmenlerin teknostres düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre değerlendirildiği çalışmasında da araştırmaya katılan adayların teknostres düzeyi orta düzeyde çıkmıştır. Gökbulut ve Dindaş (2022) tarafından yapılan çalışmada da araştırmamıza benzer şekilde öğretmenlerin teknostres düzeyleri orta seviyede çıkmıştır. Çalışkan ve Çoklar (2022) tarafından öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmada da hem uygulanan teknostres ölçeği genelinde hem de ölçeğin alt

boyutlarında öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri orta düzeyde bulunmuştur. Çetin ve Bülbül (2017), Arslan (2022), Kızıltoprak (2022), Demir (2023), Vural ve Tuncer (2024) tarafından çalışmalar öğretmenlerin teknostres düzeyinin orta düzeyde çıktığı diğer çalışmalara örnek gösterilebilir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık elde edilmiş ve kadın öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna benzer şekilde Uğraş (2022) tarafından öğretim elemanları üzerinde yapılan çalışmada da kadın öğretim elemanlarının teknostres düzeyleri puan ortalamalarının erkek öğretim elemanlarına göre daha yüksek çıktığı görülmüştür. Kaymaz (2019) tarafından yapılan “Teknostres ve İş Güvencesizliği İlişkisine Yönelik Bir Uygulama” adlı çalışmada da teknostres ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuş ve kadınların erkeklerden daha fazla teknostres düzeyine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Arslan (2022) tarafından yapılan “Öğretmenlerin Problem Çözme Becerileri ile Teknostres Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli doktora çalışmasında öğretmenlerin teknostres düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuca göre kadın öğretmenlerin teknostres düzeyleri erkek öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır. Vural ve Tuncer (2024) ‘in “Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi” isimli çalışmada da ölçek genelinde de kadın öğretmenlerin teknostres düzey puan ortalamalarının, erkek öğretmenlerin teknostres puan ortalamalarından yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında toplumun kadınlardan beklentilerinin daha fazla olması, teknolojik imkanlara ulaşma konusunda erkeklere aynı fırsatlara sahip olmamaları, teknolojik değişim ve gelişmelere uyum konusunda kadınların daha fazla zorlanmaları, iş ve özel hayat dengesinde kadınların rol karmaşası yaşamalarının etkili olabileceği düşünülmektedir.

Alan yazında yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde teknostres düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmayan çalışmalara da rastlanmıştır Çelik (2022), (2022), Çetin (2017), Kızıltoprak (2022), Kutlu (2022), Soy (2023), Gökaslan (2022), Çelik (2022), Kıncı (2021), Şahan (2021), Demir (2023) gibi çalışmalar cinsiyet

değişkeninin teknostres düzeyi üzerinde farklılık göstermediği çalışmalara örnek verilebilir.

Teknostres düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre erkekler lehine anlamlı farklılık bulunan çalışmalara da rastlanmıştır. Doğrular (2019) ve Kaymaz (2019) tarafından yapılan çalışmalarda da erkeklerin teknostres düzeylerinin kadınların teknostres düzeyine göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Kaymaz (2019) tarafından yapılan çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha fazla teknostres yaşamalarının sebebi toplumdaki ataerkil yapıya bağlı olarak erkeklerin çalışma hayatında daha aktif yer alması gösterilmiştir.

Çalışma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre çalışmaya katılan kadın sosyal bilgiler öğretmen adayları ile erkek sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime tutumlarının benzer düzeyde olduğu söylenebilir. İlgili alan yazını incelendiğinde çalışmamızın bu sonucunu destekler nitelikte Gündüz (2013), Soydan (2021), Ağır (2017), Ülkü (2018), Kılıç (2022), Karademir (2022), Koçak (2022), Kocyiğit ve Uzun (2020), Özen ve Baran (2020), Şenkon Yılmaz (2022), Reyhaniye (2022) tarafından yapılan çalışmalarda da öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Kadınlarla erkeklerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının benzer olmasının eğitimde cinsiyet eşitliği konusunda önemli gelişmeler yaşandığı şeklinde yorumlanabilir.

Uğraş (2022) tarafından “Öğretim Elemanlarının Teknostres ve Teknoloji Kabul Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Dair Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli çalışmasında da kadın öğretim elemanları ile erkek öğretim elemanlarının uzaktan eğitime karşı tutumları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmezken uzaktan eğitim avantajları açısından kadın öğretim elemanları lehine bir sonuç elde edilmiştir.

İpekli (2022) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise ilginç bir sonuca ulaşılmıştır. “Öğretmenlerin Covid -19 pandemisi öncesi ve sonrasındaki uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelendiği çalışmada pandemi sonrasında kadın ve erkek öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmazken pandemi öncesi dönemde erkek öğretmenlerin uzaktan eğitim tutum düzeyinin kadın öğretmenlere göre farklılık gösterdiği ve daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazında erkeklerin uzaktan eğitime karşı tutumlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu çalışmalara da rastlanmıştır. Fidan (2016) tarafından yapılan “Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları ve Epistemolojik İnançları” isimli çalışmada cinsiyet değişkeni ile uzaktan eğitim tutum düzeyi arasında anlamlı bir farklılık elde edilmiş ve erkeklerin uzaktan eğitime karşı tutum düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın sonucuna benzer bir sonuç Yumbul (2021) ve Yenilmez ve Balbağ (2017) tarafından yapılan çalışmalardan elde edilmiş ve öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarında erkeklerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Kadın öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarının erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu çalışmalar da alan yazında göze çarpmaktadır. Baek vd. (2017), Moralista ve Oducado (2020) ve Pala (2006) tarafından yapılan çalışmalarda kadın öğretmenlerin uzaktan eğitim tutum düzeyinin erkek öğretmenlerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık elde edilmezken sadece 3. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeğinden aldıkları puan ortalaması en yüksek olarak tespit edilmiştir. Alanyazında yapılan çalışmalar incelendiği zaman sınıf düzeyi değişkeni ile teknostres düzeyi arasında anlamlı farklılığın görüldüğü çalışmalarda bulunmuştur. Çoklar ve Bozyiğit (2021) ‘in coğrafya öğretmen adaylarının teknolojiye yönelik tutumları ve teknostres düzeyinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada coğrafya öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri buldukları sınıf düzeyine göre farklılık göstermiştir. Araştırmadan elde edilen sonuca göre birinci sınıf öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin dördüncü sınıf öğretmen adaylarının teknostres düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür.

Çalışma sonucunda öğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumları ile sınıf düzeyi değişkeni arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çalışmamızın sonucuna benzer şekilde Bayram vd. (2019) nin üniversite öğrencileriyle yaptığı bir başka çalışmada sınıf düzeyi değişkeni ile uzaktan eğitime tutum düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Gedik ve Erol (2022)’un sınıf öğretmeni adaylarıyla gerçekleştirdiği çalışmada da çalışmamızın sonucunu destekler nitelikte öğretmen adaylarının buldukları sınıf düzeyi ile uzaktan eğitime yönelik tutumlarında

anlamli bir farklıliğa rastlanmamıştır. Yıldız ve Topal (2022) ‘ın müzik ğretmeni adaylarının bilgi iletişim teknolojilerine ve uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelendiği çalışmada çalışmaya katılan ğretmen adaylarının uzaktan eğitim tutumlarının buldukları sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuca benzer bir şekilde Karakuş vd. (2023) tarafından okul öncesi ğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelendiği çalışmadan elde edilen sonuca göre; ğretmen adaylarının buldukları sınıf düzeyi ile uzaktan eğitime karşı tutumları arasında anlamli bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuç katılımcıların farklı sınıf düzeylerinde olmalarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarında değişikliğe sebep olmadığını göstermektedir. Hacımeroğu ve Erdem (2021)’ de yaptıkları matematik ğretmen adaylarının uzaktan öğrenmeye yönelik tutum çalışmasında da katılımcıların sınıf düzeyi ile uzaktan öğrenmeye tutumları arasında anlamli bir farklılık bulunmamıştır.

Literatür incelendiğinde sınıf düzeyi değişkeninin dahil edildiği bazı çalışmalarda öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkeni ile uzaktan eğitime yönelik tutum arasında anlamli farklılık bulunan bazı çalışmalar da mevcuttur. Düzgün ve Sulak’ın (2020) ğretmen adaylarının covid-19 pandemi döneminde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmeye çalışmada da ğretmen adaylarının buldukları sınıf düzeyi değişkeni ile uzaktan eğitime yönelik görüşleri arasında anlamli farklılık tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuca göre dördüncü ve 2. sınıflar arasında 4. Sınıf düzeyi lehine anlamli farklılık elde edilmiştir. Bu sonuca benzer şekilde Gündüz ‘n (2013) yaptığı ve ğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısının tespit edilmeye çalışıldığı araştırmada ğretmen adaylarının uzaktan eğitim tutumları ile sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamli farklılık elde edildiği görülmüştür. Çalışma sonucunda birinci ve üçüncü sınıf düzeyinde öğrenim gören ğretmen adaylarının uzaktan eğitim tutumlarının ikinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören ğretmen adaylarının uzaktan tutumlarına göre daha düşük olduğu görülmüştür. Yakar ve Yıldırım Yakar (2021) tarafından eğitim fakültesi ğrencilerinin katılımıyla yürütülen çalışmada da sınıf düzeyi ile uzaktan eğitime yönelik tutum arasında anlamli bir farklılığın olduğu ve buna göre ikinci sınıf ğrencilerinin üçüncü sınıf öğrencilerine göre uzaktan eğitime yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Araştırmamız sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknostres düzeyleri ile günlük internet kullanım süresi değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Ancak elde edilen veriler incelendiğinde günlük internet kullanım süresi 5-6 saat arası olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en yüksek puanı aldıkları görülmüştür. Kınıcı'nın (2021) yaptığı çalışmada günlük bilgi iletişim teknolojilerini (BİT) kullanım süresi ile teknostres düzeyi genelinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Fakat ölçeğin kişisel kaynaklı alt faktöründe günlük bilgi iletişim teknolojilerini kullanım süresi az olan öğretmenlerin günlük bilgi iletişim teknolojilerini kullanım süresi fazla olan öğretmenlere göre teknostres düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine çalışmamızın sonucuna benzer nitelikte Çoklar ve Çalışkan'ın (2022) öğretmen adayları ile gerçekleştirdikleri bir başka çalışmada da öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ile günlük internet kullanım süreleri arasında anlamlı bir farklılık görülmediği tespit edilmiştir.

Öte yandan öğretmelerin teknostres düzeyleri ile günlük internet kullanım süresi değişkeni arasında anlamlı farklılığın bulunduğu çalışmalara da rastlanmıştır. Çoklar ve Bozyiğit'in (2021) coğrafya öğretmen adaylarıyla gerçekleştirdiği bir çalışmada coğrafya öğretmen adaylarının teknostres düzeyi ile günlük internet kullanım süresi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çalışmanın sonucuna göre günlük internet kullanım süresi 1 saat ve daha az olan adayların, günlük internet kullanım süresi 5 saat ve üzeri olan adaylara göre teknostres düzeyleri daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumları ile günlük internet kullanma süresi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken günlük internet kullanım süresi 5-6 saat arasında olan katılımcıların uzaktan eğitime karşı tutumlarının en yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmamızın sonucuna benzer şekilde Yenilmez vd. (2017) tarafından yapılan çalışmada da internet kullanım süresi değişkeni ile öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumları üzerinde anlamlı farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Çalışmamızın sonucunu destekler nitelikte Çatar (2023) tarafından beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelendiği çalışmasında da gündelik internet kullanım süresi ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında farklılık bulunamamıştır.

Öte yandan günlük internet kullanım süresinin öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu çalışmalara da rastlanmıştır.

Balay vd. (2015) öğretmenlerin internete yönelik tutumlarını araştırdıkları çalışmada internet kullanım süresi 6-8 saat olan öğretmenlerin internete yönelik tutumlarının 0-2 saat arası günlük internet kullanım süresine sahip adaylara oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güler vd. (2022) tarafından covid-19 sürecinde öğretmen adaylarının uzaktan eğitim yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği araştırmada günlük internet kullanım süresi değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %35'inin günlük internet kullanım süresinin 3-5 saat arası, %33.3 'ünün ise 1-3 saat arasında olduğu bulunmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyi ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yiğit ve Yiğit (2021) tarafından yapılan çalışmanın sonucuna bakıldığında da yaş değişkeni ile teknostres düzeyi arasında farklılık bulunmamıştır. Çalışmamızın sonucuna benzer şekilde Çetin (2017) tarafından okul yöneticilerinin teknostres algıları ile bireysel yenilikçilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada da katılımcıların teknostres düzeyinin yaşa göre anlamlı fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Soy (2023) 'un yaptığı bir diğer çalışmada ise beden eğitimi öğretmenlerinin teknostres algılarının yaşa göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Yine Arslan (2022) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin teknostres düzeyinin yaşa göre farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Bu noktada teknostres düzeyi ve uzaktan eğitime yönelik tutum üzerinde yaşın

Alanyazında teknostres ile ilgili çalışmalar incelendiğinde yaş değişkeni ile teknostres düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın bulunduğu çalışmalara da rastlanmıştır. Özbozkurt (2019) tarafından yapılan teknostres ve verimlilik arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada teknostres ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu araştırmanın sonucuna göre yaş aralığı 20-35 arasında olan katılımcıların teknostres düzeyinin, yaş aralığı 36-54 olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna benzer şekilde Çelik (2022) tarafından yapılan okul yöneticilerinin teknostres düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmanın sonucuna göre yaş değişkeni ile teknostres düzeyi arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. İlişki düzeyi düşük düzeyde tespit edilmiş olsa da ileri yaşlarda bulunan okul yöneticilerinin daha yüksek düzeyde teknostrese sahip oldukları bulunmuştur. Kızıltoprak (2022) tarafından yapılan çalışmada ise yaş değişkeni ile öğretmenlerin teknostres düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre yaş aralığı 41-50

arasında değişen ve 51 yaş ve üzeri olan öğretmenlerin teknostres düzeyi, yaşları 30 ve altı olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde çıkmıştır. Bu farklılığın ortaya çıkmasında yaş ortalaması daha yüksek olan öğretmenlerin teknolojiye daha az aşına olmaları, teknolojik değişmelere direnç göstermeleri, görme, işitme ve psikomotor becerilerindeki geriliğin teknolojiye uyumu zorlaştırmasının etkili olduğu söylenebilir.

Çalışmanın bir diğer sonucu da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının yaşa göre anlamlı farklılık göstermediği sonucudur. Çalışmamızın sonucuna benzer şekilde Soydan (2021) tarafından yapılan çalışmada yaş aralığı 20 ile 29 olan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları en yüksek düzeyde çıkarken yaş değişkeni ile uzaktan eğitime tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde Balay vd. (2015) 'nin yaptıkları çalışmada da yaşa göre uzaktan eğitime tutumun değişmediği görülmüştür. Yılmaz (2010) tarafından beden eğitimi öğretmen adaylarının çeşitli değişkenler açısından internet kullanımına yönelik tutumlarının incelendiği araştırmada da adayların internete yönelik tutumlarının yaş değişkene göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Arabacı ve Kardaş (2022)'ın yaptığı çalışmada da öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı algıları ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Gündüzalp (2021) tarafından yapılan "Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Algı ve Tutumları" isimli araştırmada çalışma sonucumuzla örtüşür nitelikte öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının yaşlarına göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Doğan vd. (2022), Dizlek ve Uzun (2022) ve Moçoşoğlu ve Kaya (2022) çalışmalarda da yaş değişkeni ile uzaktan eğitime yönelik tutum arasında anlamlı farklılığın bulunmadığı çalışmalara örnek olarak gösterilebilir.

Çalışmanın sonucuna zıt bir şekilde uzaktan eğitime yönelik tutum ile yaş değişkeni arasında farklılık bulunan çalışmalara da rastlanmıştır. Gedik ve Erol (2022)'un yaptıkları çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre yaş aralığı 21 ile 23 arasında değişen öğretmen adaylarının uzaktan eğitim puanları, yaş aralığı 18 ile 20 arasında değişen öğretmen adaylarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır.

5.2. Öneriler

- Bu çalışmanın sonuca göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ve uzaktan eğitime yönelik tutumları orta düzeyde çıkmıştır. Öğretmen adaylarının teknostres stres düzeylerini düşürmek ve uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini artırmak adına eğitim fakültelerinde uzaktan eğitime ve teknoloji kullanım yeterliliğine yönelik dersler üniversitelerin ders programlarına eklenebilir.
- Bu araştırma sınırlı üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adayları üzerinde yürütülmüştür. Daha kapsamlı ve genel sonuçlara ulaşabilmek adına Türkiye’deki bütün üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla çalışmak öğretmen adaylarının teknostres düzeyi ve uzaktan eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesi adına önemli olabilir.
- Nicel yöntemle yürütülen bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknostres düzeyleri ve uzaktan eğitime yönelik tutumları istatistiksel olarak analiz edilerek yorumlanmıştır. Nitel çalışma yöntemleri kullanılarak yapılabilecek çalışmalar öğretmen adaylarının teknostres yaşama sebepleri hakkında fikir verebilir.
- Öğretmen adaylarının teknostres ile başa çıkmalarını sağlamak adına öğretmen adaylarına stres yönetimi ile ilgili düzenli seminerler verilebilir.
- Teknolojinin etkin ve verimli kullanımının teknostres düzeyini azaltacağı düşünüldüğünden öğretmen adaylarının teknoloji okuryazarlığı artırılması sağlanarak öğretmen adayları bu konuda yönlendirilebilir.
- Okullarda teknoloji ve uzaktan eğitim kullanıcılarına teknolojik yazılım ve donanım desteği veren birimler oluşturulabilir.
- Öğretmen adaylarının teknolojiye uyum sürecini hızlandırmak ve sürece aşinalıklarını arttırmak için eğitim fakültelerinde bazı derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- A. N. Çoklar, E. Elfiti, Y. L. Şahin., & A. Akçay (2016), Detemining the Reasons of Technostress Experienced by Teachers: A Qualitative Study. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 7(2), s.87.
- Abilleira, M. P., Rodicio-Garcia, M. L., Rios-de Deus M. P. & Mosquera-Gonzalez, M. Ağır, F. (2007). Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Akman, E. & Durgun, B. (2022). Öğretmenlerin meslekî motivasyon ve teknostres düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 2(487-500).
- Alkan, C. (1987). *Açıköğretim Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Altıntaş, M. (2020). *Teknostres ile değişime direnç arasındaki ilişki: Havacılık sektöründe bir araştırma*. ISPEC Journal of Social Sciences & Humanities.
- Altun, E. (2020). *Eğitimcilerin uzaktan eğitime yönelik pedagojik yeterliliklerinin uzaktan eğitim ders videoları aracılığıyla incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Antalyalı, Ö. L. (2004). *Uzaktan eğitim algısı ve yöneylem araştırması dersinin uzaktan eğitim ile verilebilirliği* [Yüksek Lisans Tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Arabacı, S., & Kardaş, F. (2022). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Algısı. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* (41), 166-174.
- Arslan, H. (2022). *Öğretmenlerin problem çözme becerileri ile teknostres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Doktora Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Atanasoff, L., & Venable, M. A. (2017). Technostress: Implications for adults in the workforce. *The career development quarterly*, 65(4), 326-338.
- Aydın, İ. (2006). *İş Yaşamında Stres*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ayyagari, R., Grover, V., & Purvis, R. (2011). Technostress: Technological antecedents and implications. *MIS quarterly*, 831-858.
- Baek, Y., Zhang, H., & Yun, S. (2017). Teachers attitudes toward mobile learning in Korea. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 16(1), 154- 163.

- Balaban, M. E. (2012). *Dünyada ve Türkiye’de Uzaktan Eğitim ve Bir Proje Önerisi*. Işık Üniversitesi Yayınları.
- Balay, R., Kaya, A., & Çevik, M. N. (2015). Öğretmenlerin internete yönelik tutumları ve eğitsel internet kullanım öz-yeterlik inanç düzeyleri. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 1(23), 16-31.
- Başar, M., Arslan, S., Günsel, E., & Akpınar, M. (2019). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 3(2), 14-22.
- Bayram, M., Peker, A. T., Aka, S. T., & Vural, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 330-345.
- Beşli, Z. (2007). *Teknoloji ve toplum: Ortaöğretim öğrencilerinde teknoloji kullanımı ve etkileri* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Bilgiç, H. G. ve Tüzün, H. (2015). Yükseköğretim kurumları web tabanlı uzaktan eğitim programlarında yaşanan sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 26-50.
- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirschi, V., Schuwer, R., Egorov, G. ve Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 Pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis (2020). *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-126.
- Brod, C. (1984). *Technostress: The Human Cost of The Computer Revolution*. Reading, Mass: Addison Wesley.
- Bulut, B., & Özdemir, İ. (2023). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknostres Kavramı Hakkındaki Görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi*, 5(1), 36-56.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2022). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (32. Baskı). Pegem Akademi.
- Caladine, R. (2001). *Learning Environments of The Future: Narrow to Broadband Via Dvd*, Education Resources Information Center.
- Çalışkan, M. (2022). *Öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin belirlenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Çalışkan, M., & Çoklar, A. N. (2022). Öğretmen adaylarının teknostres düzeylerinin belirlenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 6(3), 341-354.

- Castroverde, F., ve Acala, M. (2021). Modular distance learning modality: Challenges of teachers in teaching amid the Covid-19 pandemic. *International Journal of Research Studies in Education*, 10 (8), 7-15.
- Çatar, M. (2023). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Çelik, B. N. (2022). *Teknostresin öğretmenlerin öğretim motivasyonu ve mutluluk düzeylerine etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Çelik, G. (2022). *Okul yöneticilerinin teknostres düzeyleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Çetin, D. & Bülbül, T. (2017). Okul yöneticilerinin teknostres alguları ile bireysel yenilikçilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 1241-1264.
- Çetiner, M.H., Gencel, Ç, Y., & Erten, M. "İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim ve Çoklu Ortam Uygulamaları", 5. İnternet Konferansı Tebliğleri, Ankara, 19 Kasım 1999, s.37.
- Chiappetta, M. (2017). The Technostress: Definition, Symptoms and Risk Prevention. *Senses and Sciences*, 4(1), 358-361.
- Çoban, S. (2013). *Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişimi*. İstanbul: XVI. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı.
- Çoklar, A. N., & Bozyiğit, R. (2021). Determination of technology attitudes and technostress levels of geography teacher candidates. *International Journal of Geography and Geography Education*, (44), 102-111.
- Çoklar, A. N., Efilti, E. ve Sahin, L. (2017). Defining teachers' technostress levels: a scale development. *Journal of Education and Practice*, 8(21), 28-41.
- Çukadar, S., ve Çelik, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(1), 31- 42.
- Demir, H. (2023). İlkokul öğretmenlerinin teknostres düzeyleri. *International Social Sciences Studies Journal*, Vol:9.
- Demirel, Ö. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Usem Yayınları.
- Dizlek, A. ve Uzun, A. (2022). Beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sportive*, 5(2), 23-34.

- Doğan, M., Koç, N. ve Saraç, M. (2022). Yabancı dil hazırlık sınıfı öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Rumeli Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (26), 765-781.
- Doğrular, M. M. (2019). *Teknostresin verimlilik üzerine etkisi* [Doktora Tezi], Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Düzgün, S. ve Sulak, S. E. (2020). Öğretmen adaylarının covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 619-633.
- Efilti, E., Çoklar, A. N., ve Şahin, L. (2016). *Öğretmenlerin teknostres düzeylerini düşürmeye yönelik çözüm önerileri*. 1st International Academic Research Congress Antalya/Side.
- Ennis, Lisa A. (2005). The Evolution of Technostress. *Computers in Libraries*, 25(8), 10-12.
- Erdoğan, E. ve Akbaba, B. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknostres düzeylerinin yordanmasında cinsiyet, tıab, okul desteği ve mesleki doyumun rolü. *Eğitim ve Bilim*, 47 (210), 193-215.
- Ergin, C. (2010). *İlköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime bakış açıları (van il örneği)* [Yüksek Lisans Tezi]. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Erol, Ş., & Akkuş, M. (2022). Öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde yaşadıkları sorunlar. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(12).
- Fidan, M. (2016). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve epistemolojik inançları. Hacettepe Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi* 3(31), 536-550.
- Fidan, M. (2020). Covid-19 belirsizliğinde eğitim: ilkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. Uşak Üniversitesi, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 24-43.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to Design and Evaluate Research in Education* (7th Ed.). New York: McGraw-Hill.
- Gedik, O., & Erol, M. (2022). Sınıf öğretmeni adaylarının pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 1-11.

- Gökaslan, M. O. (2022). Akademisyenlerin teknostres kaynaklarının ve teknostres seviyelerinin belirlenmesi. *MAKÜ-Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 6(2), 354-383.
- Gökbulut, B. (2021). Öğretmenlerin teknostres ve teknopedagojik yeterlikleri arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 472-496.
- Gökbulut, B., & Dindaş, S. (2022). Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik ve teknostres düzeylerinin incelenmesi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 13(47), 42- 59.
- Gökçe, A.T. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. Dicle Üniversitesi *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 1-12.
- Gömlüksiz, M.N., & Uğraş, H. (2022). Öğretim elemanlarının teknostres düzeyinin belirlenmesi. *International Congresses on Education* 176-183.
- Güler, H., Demirtaş, E., & Edi, A. (2022). Covid-19 sürecinde öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(1), 348-373.
- Gündüz, A.Y. (2013). *Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı* [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Gündüzalp, C. (2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik algı ve tutumları. *Caucasian Journal of Science*, 8(2), 247-271.
- Hacıömeroğlu, G., & Elmalı, Ö. (2021). Öğretmen adaylarının uzaktan öğrenmeye yönelik tutum, öz yeterlik ve öğrenme ortamı algıları: bir karma yöntem çalışması. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 5(3), 65-87.
- Höçük, M. (2011). *Ankara üniversitesi uzaktan eğitim programına katılan öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen faktörler* [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning.
- Hudiburg, R. A. (1989). Psychology of computer use: XVII. The Computer Technology Hassles Scale: Revision, reliability, and some correlates. *Psychological Reports*, 65(12), 1387-1394.
- İpekli, N. (2022). *Öğretmenlerin covid-19 pandemisi öncesi ve sonrasındaki uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi (Sakarya ili örneği)* [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.

- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim (3. Baskı)*. Ankara. Pegem Akademi.
- J. (2021). Technostress in Spanish University Teachers during the COVID-19 pandemic, *Frontiers In Psychology*, 25(12), 1-11.
- Jena, R. K., & Mahanti, P. K. (2014). An empirical study of Technostress among Indian academicians. *International Journal of Education and Learning*, 3(2), 1-10.
- Kandemir, A., & Sezgin Nartgün, Ş. (2022). Öğretmenlerin uzaktan eğitim yorgunluğu. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(27), 424-449.
- Kanık, L. (2023). Kütüphanelerde teknostresin nedenleri, etkileri ve çözüm önerileri. *Küllüye (TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN 100. YILI ÖZEL SAYISI)*, 499-526.
- Karademir, L. (2022). *Covid-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, mesleki motivasyonları ve örgütsel iletişim iklimi düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Karakuş, H., Altıparmak, N., & Uysal, H. (2023). The Investigation of the Attitudes of Preservice Pre-School Teachers Towards Distance Education. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(3), 720-738.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karuppan, C. M. (1997). Advanced manufacturing technology and stress: Technology and management support policies. *International Journal of Technology Management*, 14(2-4), 254-264.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Pegem Akademi.
- Kaymaz, O. (2019). *Teknostres ve iş güvencesizliği ilişkisine yönelik bir uygulama* [Yüksek Lisans Tezi]. Trakya Üniversitesi.
- Kılıç, Y. (2022). *Öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanım durumu ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişki* [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Kıncı, C. (2021). *Öğretmenlerin teknostres düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi: edirne ili örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Trakya Üniversitesi.
- Kıncı, C. ve Özgür, H. (2022). Öğretmenlerin teknostres düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi: edirne ili örneği, *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(2), 1106-1132.

- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye' deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.
- Kışla, T. (2016). Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(17), 258-271.
- Kızıltoprak, Y. (2022). *Covid 19 pandemi döneminde öğretmenlerin teknostres düzeylerinin belirlenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Munzur Üniversitesi.
- Koçak, S. (2022). *Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Kocayigit, A., & Uşun, S. (2020). Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (Burdur ili örneği). *AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(23), 285–299.
- Kutlu, A. Ö. (2022). Ortaokul öğretmenlerinin uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri ile tekno-stres düzeylerinin değerlendirilmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Amasya Üniversitesi.
- Mehrotra, C. M., Weaver, K. A., & Nelson, P. (2004). Assessing Distance-Learning Students and Courses. In D. S. Dunn, C. M. Mehrotra, & J. S. Halonen (Eds.), *Measuring up: Educational assessment challenges and practices for psychology* (pp. 225–241). American Psychological Association.
- Moçoşoğlu, B., & Kaya, A. (2020). Koronavirüs hastalığı (COVID-19) sebebiyle uygulanan uzaktan eğitime yönelik öğretmen tutumlarının incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 2(1), 15-43.
- Moore, J. L., Dickson-Deane, C., & Galyen, K. (2011). e-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same? *the Internet and higher education*, 14(2), 129-135.
- Moralista, R. B., & Oducado, R. M. (2020). Faculty perception toward online education in a state college in the philippines during the coronavirus disease 19 (covid-19) pandemic. *Universal Journal of Educational Research*, 8(10), 4736-4742.
- Oladosu, K. K., Alasan, N. J., Ibronke, E. S., Ajani, H. A. & Jimoh, T. A. (2020). Learning with smart devices: influence of technostress on undergraduate students' learning at University of Ilorin, Nigeria. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology*, 16(2), 40-47.

- Özbozkurt, O. B. (2019). Teknostres ve Verimlilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Geleceğin dünyasında bilimsel ve mesleki çalışmalar*. Ekin Yayınevi
- Özdil, İ. (1986). *Uzaktan Öğretimin Evrensel Çerçevesi ve Türk Eğitim Sisteminde Uzaktan Öğretimin Yeri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özen, E., & Baran, H. (2019). Uzaktan eğitimde yönelimler: 2016-2018 yılları arasında proquest veri tabanında yayınlanan tezlerin içerik analizi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 28-40.
- Özen, E., & Baran, H. (2020). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi: Eskişehir Örneği. Uluslararası Açık ve Uzaktan Öğrenme Konferansı (International Open & Distance Learning Conference), 631–638.
- Pala, A. (2006). İlköğretim birinci kademe öğretmenlerinin eğitim teknolojilerine yönelik tutumları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (1), 177-188.
- Penado Abilleira, M., Rodicio-García, M. L., Ríos-de Deus, M. P., & Mosquera-González, M. J. (2021). Technostress in Spanish university teachers during the COVID-19 pandemic. *Frontiers in psychology*, 12,
- Reyhaniye, Y. (2022). *Ortaokul ve lise beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Kilis 7 Aralık Üniversitesi.
- Riedl, Rene. (2012). On the biology of technostress. *ACM SIGMIS Database*. 44(1),18.
- Şahan, E. (2021). *Teknostres ve teknostresin görev verimliliğine etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Şenkon Yılmaz, F.N. (2022). *Pandemi dönemi fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Shaukat, S., Bendixen, L. ve Ayub, N. (2022). The impact of technostress on teacher educators' work–family conflict and life satisfaction while working remotely during covid-19 in pakistan. *Education Sciences*. 12(9),616.
- Şimşek, M., Akgemci, T., & Çelik, A. (2001). Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Soy, S. (2023). *Beden eğitimi öğretmenlerinin teknostres alguları ile web 2.0 hızlı içerik geliştirme öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Soydan, M. (2021). *Öğretmenleri salgın döneminde uzaktan eğitime yönelik tutumu* [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Syvanen, A., Makiniemi, J.-P., Syrja, S., Heikkila-Tammi, K., & Viteli, J. (2016). *When does the educational use of ICT become a source of technostress for Finnish teachers?*. Seminar.Net: Media.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th Ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Tagurum Y. O, Okonoda K. M, Miner C. A, Bello D. A., & Tagurum, D. J. (2017). Effect of technostress on job performance and coping strategies among academic staff of a tertiary institution in north-central Nigeria. *International Journal of Biomedical Research*, 8(6), 312-319.
- Tanta, A. (2021). *Pandemiden kaynaklı uzaktan eğitimi sürecinde sosyal bilgiler derslerine yönelik öğretmen görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Tarafdar, M., Tu Q., Ragu-Nathan, BS., & Ragu-Nathan, TS. (2007). The impact of technostress on role stress and productivity. *Journal of Management Information Systems*. 24(1), 301-328.
- Taylor, J. (2001). *Fifth Generation Distance Education*, Higher Education Series, Report No:40. Technology & Life-Long Learning, 12(2), 95-109.
- Türen, U., Erdem, H., & Kalkın, G. (2015). İş yerinde tekno-stres ölçeği: havacılık ve bankacılık sektöründe bir araştırma. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 6(1), 1-19.
- Tutar, H. (2000). *Kriz ve Stres Ortamında Yönetim*. İstanbul: Yaşam Yayıncılık.
- Uğraş, H. (2022). *Öğretim elemanlarının teknostres ve teknoloji kabul düzeyleri ile uzaktan eğitime dair tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Doktora Tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Ülkü, S. (2018). *İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları* [Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Uşun, Salih (2006). *Uzaktan Eğitim*. Nobel Yayıncılık.

- Vural, M., & Tuncer, M. (2024). Evaluations of technostress levels of teachers and administrators in terms of various variables. (*Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin teknostres düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi*). *Electronic Journal of Education Sciences, Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(25), 34-53.
- Yakar, L., & Yıldırım Yakar, Z. (2021). Eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının ve e-öğrenmeye hazır bulunuşluklarının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 1-21.
- Yenal, A.Ç. (2009). *Uzaktan eğitim* [Yüksek Lisans Tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Yenilmez, K., Turğut, M., ve Balbağ, M. Z. (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Yiğit, A., & Yiğit, M. (2021). Teknostres kompulsif tüketimi tetikleyebilir mi?, içinde: Ed: Mehmet Yiğit ve Asena Gizem Yiğit, *İktisadi Konulara Davranışsal Yaklaşım*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Yıldız, Y., & Topal, F. A. (2022). Müzik öğretmeni adaylarının bilgi iletişim teknolojilerine (bit) ve uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi* (92), 46-67.
- Yılmaz, İ. (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının çeşitli değişkenler açısından internet kullanımına yönelik tutumlarının incelenmesi / investigation of internet using attitudes of physical education teacher candidates according to various variables. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1).
- Young, K. (2015). The evolution of internet addiction disorder, In C. Montag & M. Reuter (Eds.), *Internet Addiction: Neuroscientific Approaches and Therapeutical Interventions* (pp. 3-17). Springer Science Business Media.
- Yumbul, E. (2021). *Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Yurdakal, İ. H., & Susar Kırmızı, F. (2021). Covid- 19 salgını sürecinde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitime ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(2), 290-302.
- Zuboff, S. (1995). *In the age of the smart machine: The future of work and power*. Basic Books.

EKLER

EK 1. Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU (KATILIMCI İÇİN)

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma, “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyi ile Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki” nin belirlenmesi amacını taşımaktadır. Çalışma yüksek lisans öğrencisi İsmet Özdemir tarafından yapılmaktadır. Bu çalışmaya katılım bireylerin gönüllülük esasına dayalıdır. Çalışmada veriler ölçek yoluyla sizlerden toplanacaktır. Araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır. Bilgilendirilmiş gönüllü olur formunu okuduğunuz ve ayırmış olduğunuz zaman için teşekkür ederim.

Araştırmacılar

Ad / Soyad: İsmet Özdemir

Adres:

Telefon:

Çalışma: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki

Bana bu çalışma ile ilgili gerekli tüm bilgiler aktarılmıştır. Özgür irademle adı geçen çalışmada katılımcı olmayı kabul ediyorum.

Katılımcı

Adı, Soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

İZİN BELGELERİ

EK 2. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 03.11.2022-12042

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
KARARLARI

Oturum Tarihi
03.11.2022

Oturum Saati
10:00

Oturum Sayısı
2022/22

Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 03.11.2022 tarihinde saat 10:00'da Kurul Başkanı Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ başkanlığında, aşağıda imzaları bulunan kurul üyelerinin katılımlarıyla toplanarak gündemdeki konuları görüşmüş ve aşağıdaki kararları almıştır.

Karar 12: Üniversitemiz Eğitim Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Birol BULUT'un sorumlu araştırmacı olduğu ve yüksek lisans öğrencisi İsmet ÖZDEMİR'e ait, "**Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri İle Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki**" başlıklı çalışma etik Kurulumuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliğiyle karar verilmiştir.

Kurul Üyeleri:

Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ

Prof. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU

Prof. Dr. Süleyman İLHAN

Prof. Dr. Kenan PEKER

Prof. Dr. İrfan EMRE

Prof. Dr. Taner YILDIRIM

Prof. Dr. Rifat BİLGİN

Doç. Dr. Haki PEŞMAN

Doç. Dr. Yunus Emre KARAKAYA

Doç. Dr. Ayşe Ülkü KAN

Doç. Dr. Serkan BİÇER

Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU

Prof. Dr. Süleyman İLHAN

Prof. Dr. Kenan PEKER

Prof. Dr. Taner YILDIRIM

Prof. Dr. Rifat BİLGİN

Doç. Dr. Haki PEŞMAN

Doç. Dr. Yunus Emre KARAKAYA

Doç. Dr. Ayşe Ülkü KAN

Doç. Dr. Serkan BİÇER

Prof. Dr. İrfan EMRE

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 3. Araştırma İzin Belgeleri

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.07.2023-E.710000

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölüm Başkanlığı

Sayı : E-44569636-044-710000
Konu : Anketler (İsmet ÖZDEMİR)

26.07.2023

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 25.07.2023 tarihli ve 89377925-044- 709715 sayılı yazı.

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Eğitimi yüksek lisans programı öğrencisi İsmet ÖZDEMİR'in, "Sosyal Bilimler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri İle Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki" konulu tez çalışması kapsamında Bölümümüz Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalında uygulama yapma talebi eğitim - öğretim programımızı aksatmamak kaydı ile uygun görülmüştür.
Bilgilerinize ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Fatma AÇIK
Bölüm Başkanı

Belge Doğrulama Kodu :BSFFE8U3R3

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/gazi-universitesi-ebys>

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
P.K:06500 Teknikokullar/ANKARA
Tel:0 (312)202 83 37 Faks:0 (312)202 83 87
e-Posta :gef@gazi.edu.tr İnternet Adresi :http://gefos.gazi.edu.tr/
Kep Adresi: gaziuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için :Özcan Göksu
Bölüm Sekreteri
Telefon No:03122021761

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-17311665-044-711341
Konu : Anketler (İsmet ÖZDEMİR)

28.07.2023

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Genel Sekreterlik)

İlgi : a) 20.07.2023 tarihli ve 350620 sayılı yazı.
b) 27.07.2023 tarihli ve 89377925-044- 710520 sayılı yazı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi yüksek lisans programı öğrencisi İsmet ÖZDEMİR'in, "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri İle Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki" konulu tez çalışması kapsamında Üniversitemiz Gazi Eğitim Fakültesi bünyesinde uygulama yapmasına izin verilmesine dair ilgi (a) yazınıza cevaben adı geçen Fakülte Dekanlığımızın ilgi (b) yazısı ve eki ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:İlgi (b) yazı ve eki (2 sayfa)

Belge Doğrulama Kodu :BSUFE1MB92

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/gazi-universitesi-ebys>

Gazi Üniversitesi Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı Rektörlük Kampüsü Emniyet
Mah. Bandırma Cad. No: 6/6 06500 Yenimahalle/ ANKARA
Tel:0 (312) 212 68 40 Faks:0 (312) 202 28 08
e-Posta :ogris@gazi.edu.tr İnternet Adresi :www.ogris.gazi.edu.tr
Kep Adresi: gaziuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için :Talip Gümüş
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:312 202 28 06

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Gazi Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-89377925-044-710520
Konu : Anketler (İsmet ÖZDEMİR)

27.07.2023

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 21.07.2023 tarihli ve 17311665-044- 707105 sayılı yazı.

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi yüksek lisans programı öğrencisi İsmet ÖZDEMİR'in, "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri İle Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki" konulu tez çalışması kapsamında çalışma yapma talebi ile ilgili Fakültemiz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölüm Başkanlığının görüşü yazımız ekinde gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Mahmut SELVİ
Dekan

Ek:Bölüm Görüşü

Belge Doğrulama Kodu :BSEFE0JR22

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/gazi-universitesi-ebys>

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi 06500 Teknikokullar/ANKARA
Tel:202 8090-91-92 Faks:223 8693
e-Posta :gef@gazi.edu.tr İnternet Adresi :http://gef.gazi.edu.tr/
Kep Adresi: gaziuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için :Erdal ÜMÜTLÜ
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
Telefon No:2021896

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : E-51732808-210.01-101618
Konu : Araştırma İzni Verilmesi

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 20.07.2023 tarihli ve E-80802877-044-350620 sayılı yazınız.

İlgi tarihli ve sayılı yazınıza istinaden, Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans programı öğrencisi İsmet ÖZDEMİR'in, "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri İle Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki" isimli çalışması kapsamında 2023-2024 Eğitim-Öğretim Güz döneminde 15.09.2023 ile 15.11.2023 tarihleri arasında Üniversitemiz Eğitim Fakültesinde öğrenim gören Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı son sınıf öğretmen adaylarına yönelik anket yapma isteği Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Yaşar KARADAĞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: BSP4PL03TP

Belge Doğrulama: <https://www.turkiye.gov.tr/mus-alparslan-universitesi-elektronik-belge-yonetim-sistemi-evrak-dogrulama>

Adres: Muş Alparslan Üniversitesi Külliyesi 49250- MUŞ
Telefon: (0436) 249 49 49 Faks: (0436) 249 10 22
E-Posta: genel.sekreterlik@alparslan.edu.tr İnternet Adresi: www.alparslan.edu.tr
Kep Adresi:alparslanuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Uğur AKTAN
Unvanı: Memur
Tel No: 0436 249 10 26

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı :E-50235129-044--326171
Konu :Anketler-İsmet ÖZDEMİR Hk.

27/07/2023

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Elazığ

İlgi : 20/07/2023 tarihli ve 350620 sayılı yazımız,

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi yüksek lisans programı öğrencisi İsmet ÖZDEMİR'in "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri İle Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki" konulu bilimsel araştırma çalışmasını, 2023-2024 Güz döneminde 15.09.2023 ile 15.11.2023 tarihleri arasında Üniversitemiz Eğitim Fakültesi bünyesinde yapma talebi uygun görülmüştür. Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr. Nusret AKPOLAT
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:İlgili yazı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSNNVF6LCJ Pin Kodu :94182

Belge Takip Adresi :
<https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=3837&eD=BSNNVF6LCJ&eS=326171>

Adres:İnönü Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, Öğrenci Merkezi
Telefon:04223773090 Faks:04223410053
e-Posta:ogrenci@inonu.edu.tr Web:http://www.inonu.edu.tr/ogrencidb
Kep Adresi:inonuuniversitesi@hs03.kep.tr

Bilgi için: Nuray KOMI
Unvanı: Memur
Tel No: 4223773059

Evrak Tarih ve Sayısı: 27/07/2023-325752

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-92512750-300--325752
Konu : Anketler-İsmet ÖZDEMİR Hk.

27/07/2023

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi : Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 24/07/2023 tarihli ve 324072 sayılı yazısı.

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi yüksek lisans programı öğrencisi İsmet ÖZDEMİR'in "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri İle Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki" konulu bilimsel araştırma çalışmasını, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz dönemi 15.09.2023 ile 15.11.2023 tarihleri arasında Fakültemiz bünyesinde anket uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr. Süleyman Nihat ŞAD
Dekan V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSLNV04KPH Pin Kodu :80872

Belge Takip Adresi :
<https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=3837&eD=BSLNV04KPH&eS=325752>

Adres:İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi A Blok Merkez Kampüsü/44280 Malatya
Telefon:0 422 3774188- 0 422 3774242 Faks:0 422 3410042
e-Posta:egitim_dekanlik@inonu.edu.tr Web:http://www.inonu.edu.tr/egitim
Kep Adresi:inonuuniversitesi@hs03.kep.tr

Bilgi için: Yunus YASAN
Unvanı: Memur
Tel No: 4223774188

T.C.
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : E-16357079-044-106536
Konu : Anketler-İsmet ÖZDEMİR Hk.

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 20.07.2023 tarihli ve 350620 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi doktora programı öğrencisi İsmet ÖZDEMİR' in "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri İle Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki" konulu tez çalışmasına veri sağlamak üzere 2023-2024 Güz döneminde 15.09.2023 ile 15.11.2023 tarihleri arasında uygulama yapması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Murat AYDIN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSUBNJ75PP

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5350&cD=BSUBNJ75PP&cS=106536>

Adres: www.adiyaman.edu.tr

Telefon: 04162233800 Faks: 04162233812

E-Posta: genelsekreter@adiyaman.edu.tr Web Adresi: www.adiyaman.edu.tr

Bilgi için: İbrahim Halil AYDIN
Unvan: Şef

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-29202147-000-2300233018
Konu : Anket İzni (İsmet ÖZDEMİR)

31.07.2023

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 25.07.2023 tarihli ve E-88179374-000-2300228701 sayılı belge.

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi yüksek lisans programı öğrencisi İsmet ÖZDEMİR'in "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknostres Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları Arasındaki İlişki" konulu bilimsel araştırma çalışmasını 2023-2024 güz döneminde 15.09.2023 ile 15.11.2023 tarihleri arasında Fakültemiz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan öğrencilere uygulama talebi, ders akışını bozmayacak şekilde bizzat kendisi yapması koşuluyla Dekanlığımızca uygun görülmektedir.

Bilgilerinize arz ederim

Prof.Dr. Ufuk ŞİMŞEK
Dekan

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: b99b223a-ac77-478c-ba53-86dcf603a203
Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi 25240
Erzurum
Tel: +90 442 2314001
Elektronik Ağ: <http://www.atauni.edu.tr/#kazim-karabekir-egitim-fakultesi>
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ataturk-universitesi-ebys>

Bilgi: Lütfi Yaşar TUTUK
Faks: +90 442 2314288
E-Posta: kkegtfak@atauni.edu.tr

EK 4. Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği

ÖĞRETMENLERİN TEKNOSTRES DÜZEYLERİNİ BELİRLEME ÖLÇEĞİ

VE

ÖLÇEĞİN KULLANIM AÇIKLAMALARI

Ölçeğin Kullanım Koşulları: Öğretmenlerin teknostres düzeylerini belirleme ölçeğini kullanmak isteyen araştırmacıların Ahmet Naci ÇOKLAR | [] ile iletişime geçerek, araştırma amaçları, soruları ve çalışma grupları ile ilgili bilgi vermeleri rica edilmektedir. Burada amaç, ölçeğin nasıl kullanıldığına ilişkin bir veri tabanı oluşturmak ve buna bağlı olarak ölçeğin güncellenmesi ve geliştirilmesi çalışmalarını sürdürmektir.

Ölçeğin Kaynak Gösterimi: Ölçeği kullanmak isteyen araştırmacılar aşağıdaki kaynakça gösterimini kullanabilirler.

Çoklar, A. N., Efiltili, E., & Sahin, L. (2017). Defining Teachers' Technostress Levels: A Scale Development. *Journal of Education and Practice*, 8(21), 28-41.

Ölçeğin Kullanım Açıklamaları: İlgili ölçek, 28 madde ve 5 faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler; ("Öğrenme – Öğretme Süreci Odaklı", "Mesleğe Yönelik", "Teknik Konu Odaklı", "Kişisel Kaynaklı" ve "Sosyal Odaklı"dır. Ölçek maddeleri, 5'li likert tipi olup "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kısmen Katılıyorum", "Katılmıyorum" ve "Hiç Katılmıyorum" şeklindedir. Tüm ölçek için iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's alpha katsayısı) .917, iki yarıya bölme için hesaplanan Spearman-Brown katsayısı ise .845 olarak bulunmuştur. Ölçeği oluşturan faktörlerin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's alpha katsayısı) ise, .712 ve .788 arasında değerler almaktadır. (Çoklar, Efiltili & Şahin, 2017).

Ölçekten Elde Edilen Verileri Puanlama ve Analizi:

Ölçekteki maddelerin tamamı olumlu ifadeler olup, ölçekte tersten kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin beş faktörüne göre maddelerin dağılımı aşağıdaki gibidir:

- Öğrenme – Öğretme Süreci Odaklı : 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7'inci maddeler (7 madde)
- Mesleğe Yönelik: 8, 9, 10, 11, 12 ve 13'üncü maddeler (6 madde)
- Teknik Konu Odaklı: 14, 15, 16, 17, 18 ve 19'uncu maddeler (6 madde)
- Kişisel Kaynaklı: 20, 21, 22, 23 ve 24'üncü maddeler (5 madde)
- Sosyal Odaklı: 25, 26, 27 ve 28'inci maddeler (4 madde)

Teknostres ölçeğinin beşli likert şeklinde olan maddelerin veri giriş işlemi için "1 – Hiç Katılmıyorum", "2- Katılmıyorum", "3- Kısmen Katılıyorum", "4- Katılıyorum" ve "5- Tamamen Katılıyorum" şeklinde bir puanlama yapılmaktadır. Verilerin analizine bağlı olarak elde edilen bulguların yorumlanmasında

EK 5. Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği

No	Maddeler	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Uzaktan eğitim almak istiyorum.					
2	Uzaktan eğitim kişinin öğrenme kapasitesini geliştiriyor.					
3	Çoğu ders uzaktan eğitim ile yapılamaz .					
4	Uzaktan eğitim öğrenmeyi kolaylaştırıyor.					
5	Uzaktan eğitim merakımı uyandırıyor.					
6	Uzaktan eğitim alırken iyi bir arkadaş çevresi kurabileceğimi düşünmüyorum .					
7	Uzaktan eğitim insanları tembelleştiriyor.					
8	Uzaktan eğitim ülkemiz için lüks olduğunu düşünüyorum.					
9	Uzaktan eğitim eğitimin kalitesini artırıyor.					
10	Uzaktan eğitimin benim için uygun olacağını düşünmüyorum .					
11	Uzaktan eğitimde kullanılan yazılı materyalleri içerik açısından kaliteli olduğunu düşünüyorum.					
12	Uzaktan eğitimin sonunda alacağım diplomanın geçerli olduğuna inanmıyorum .					
13	Uzaktan eğitim mezunlarının iş bulma olasılıkları düşüktür.					
14	Uzaktan eğitimin en az klasik eğitim kadar saygındır.					
15	Uzaktan eğitimde kullanılan araç ve gereçlerin yeterli olduğunu düşünüyorum.					
16	Uzaktan eğitime ilgi duyuyorum.					
17	Uzaktan eğitim veren kurumların değerlendirme yöntemleri uygun değildir .					
18	Ülkemizde yürütülen açık öğretimin yeterli olduğunu düşünüyorum.					
19	Uzaktan eğitim ile aldığım derslere daha iyi motive oluyorum.					
20	Türkiye deki uzaktan eğitim programlarına güvenmiyorum .					
21	Uzaktan eğitimde görev alanların bilgi ve beceri açısından yetersiz olduğunu düşünüyorum.					
22	Uzaktan eğitim yaratıcılığımı olumlu yönde etkiliyor.					

No	Maddeler	Tamamen Kabliyorum	Kabliyorum	Kararsızım	Kabliyorum	Hiç Kabliyorum
23	Uzaktan eğitim yapısı itibarıyla verimliliği artırıyor.					
24	Uzaktan eğitimde sürekli yüz yüze etkileşimin olmaması beni rahatsız ediyor.					
25	Uzaktan eğitimin geleceğin eğitim biçimi olacağını düşünüyorum.					
26	Uzaktan eğitimde kullanılan materyallerin çeşitliliği dikkatimi çekiyor.					
27	Uzaktan eğitim ile verilen eğitim yararlı değildir .					
28	Üniversitelerde bazı derslerin uzaktan eğitim ile verilmesini uygun görüyorum.					
29	Uzaktan eğitim ile daha iyi öğreniyorum.					
30	Uzaktan eğitimde öğretim elemanları ile öğrenciler arasında iletişim kopukluğu yaşıyor.					
31	Uzaktan eğitim öğrenci başarısını azaltıyor.					
32	Uzaktan eğitim ile alınan diploma ödenen ücretlere değmiyor.					
33	Uzaktan eğitimin önemi gün geçtikçe artıyor.					
34	Uzaktan eğitim dikkatimi çekiyor.					
35	Uzaktan eğitimin sosyalleşmeyi sınırlayacağına inanıyorum.					

EK 6. Tez Orijinallik Raporu

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
LİSANSÜSTÜ TEZ BENZERLİK RAPORU

FORM
20

I - ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı ve Soyadı	İsmet ÖZDEMİR	Öğrenci No: 211410109
Bilim Dalı	Sosyal Bilgiler Eğitimi	
Programı	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Doktora	

II - TEZ BİLGİLERİ

Tez Başlığı (Enstitü Tescilli)	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknosotres Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları arasındaki ilişki
Danışman	Doç. Dr. Birol BULUT
II. Danışman	

III - ENSTİTÜ BENZERLİK RAPORU

Yukarıda bilgileri verilen öğrencimizin tezi, CD ortamında MSWORD ve PDF formatında vermiş olduğu kopyaları kullanılarak aşağıda belirtilen filtreler uygulanmak suretiyle TURNİTİN intihal tespit programında analiz edilmiştir:

1. Kaynaklar bölümü hariç
2. Özet ve Abstract dâhil, diğer ön bölümler hariç
3. Alıntılar dâhil
4. Benzerlik oranı %1 ve üzeri ise dâhil

İntihal tespit programının üretmiş olduğu rapora göre ilgili tezin benzerlik oranı

Tez savunma sınavından önce
taranan sayfa sayısı (61)

% 24

Tez Savunma Sınavından sonra
taranan sayfa sayısı (55)

% 23

değerlerine sahip olup Enstitümüzce uygulanan kabul edilebilir üst sınır %25'dir.

Kontrol Personeli Esengül KILIÇ	Tez, veri tabanına saklanmıştır. ☒ Saklanmamıştır. ☐	31/07/2024
Sınav Jüri Üyesi (Unvanı, Adı ve Soyadı)	<u>Düşünce:</u>	İmza

AÇIKLAMA

1. Form öğrenci tarafından bilgisayar ortamında doldurulur ve üst yazı ekinde savunma sınavı jüri üyelerine gönderilir.
2. Her bir jüri üyesi bu raporu dikkate alarak Tez Bireysel Değerlendirme Formu'nda ve bu formda ilgili alanları doldurmalıdır.

Firat Üniversitesi,
Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
23119 - Elazığ / TÜRKİYE

<http://ebe.firat.edu.tr/>

Telefon : +90 424 237 0086
Fax: +90 424 237 0087
e-posta: egtbilens@firat.edu.tr

ÖZ GEÇMİŞ

2011 yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümünden mezun olan İsmet Özdemir 2021 yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalında yüksek lisansa başlamıştır. Evli ve bir çocuk annesidir. |

